

FYLKESMANNEN I SØR - TRØNDELAG

MILJØVERNAVDDELINGEN

RAPPORT

8/85

ÅRSRAPPORT

NATURVERN/FRILUFTSSEKSJONEN

1984

NF

TRONDHEIM

**FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN**

**ÅRSRAPPORT
NATURVERN / FRILUFTSSEKSJONEN
1984**

APRIL 1985

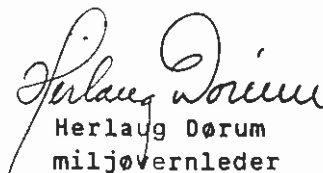
FORORD

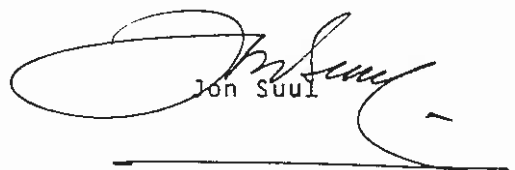
Dette er en sammenstilling av virksomheten i 1984 ved naturvern/friluftsseksjonen ved miljøvern avdelingen hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Mest tid har arbeidet med vernesaker etter naturvernloven samt forvaltningsoppgaver tatt. Årsmelding for fylkesfriluftsnemnda er tatt med separat.

Årsmeldingen skulle vise at aktivitetsnivået er høyt og at det er et stort behov for å oppfylle intensjonene i St.meld. 68 (1980-81) om vern av norsk natur m.h.t. ressurser/økt fast fagbemanning. Samtidig er behovet for kortere engasjement/prosjektbistand økende. En del samarbeidsforhold, informasjonstiltak, forsøksvirksomhet og oppfølging m.h.t. intern og ekstern opplæring forventer en seg mye av.

En takk rettes til alle samarbeidspartnere for godt samarbeid i 1984, en spesiell takk til Gunnar Brusewitz som har latt oss bruke hans illustrasjoner fra Froanbesøkene i 84/85 til denne årsrapport.

Trondheim, 1. april 1985.

Herlaug Dørum
miljøvernleder

Jon Stul

INNHOOLD SFORTEGNELSE

	Side
FORORD	
A. BEMANNINGSSITUASJONEN	4
B. NATURVERNOPPGAVER	6
1. Koordinering og styring av naturvern faglige registreringer	6
2. Forberedelse av vernesaker etter naturvernloven	7
3. Forvaltning	7
4. Bistand til Miljøverndepartementet i erstatnings-saker	14
5. Råd og veiledning i plansammenheng/saksbehandling av plansaker	15
6. Naturvern i større enkeltsaker etc.	15
7. Samlet plan for vassdrag	15
C. FRILUFTSOPPGAVER	15
1. Handlingsprogram for friluftsliv	15
2. Sikring, opparbeiding, drift og vedlikehold av offentlige friluftsområder	15
3. Friluftsliv i plansammenheng/saksbehandling av plansaker	17
4. Friluftsliv i større enkeltsaker etc.	17
5. Motorferdsel	17
6. Strandplansaker	17
D. FELLESOPPGAVER	17
1. Informasjon	17
2. Samarbeid	19
3. Sekretariatfunksjon	20
4. Utvalg	20
5. Forsknings- og utredningsmedvirkning	22
6. Administrasjon og økonomi	22
E. APPENDIX I - Tabeller og figurer	
F. APPENDIX II - Årsmelding 1984 for fylkesfriluftsnemnda i Sør-Trøndelag.	

A. BEMANNINGSSITUASJONEN

Ved N/F-seksjonen er det p.t. 4 faste ansatte; naturverninspektør Jon Suul, naturvern- og friluftskonsulent Torfinn Rohde, naturvern- og friluftskonsulent Aage Tørris Ekker, og friluftsssekretær Randi Johanne Hårstad. Rohde startet sitt arbeid 13.01.1984 etter endt sivilarbeidstjeneste.

I 1984 har Olav Nord-Varhaug vært engasjert som konsulent ved seksjonen i tilsammen 10 måneder (jan. og april-desember) i forbindelse med sakkyndig bistand til verneplanarbeid, Jon Arne Sæter har vært engasjert i 3 måneder (okt.-des.) til utarbeidelse av informasjonsmateriell og Svein-Håkon Lorentsen i 4 måneder (sept.- des.) for sammenstilling av sjøfuglmateriale fra fylket (samarbeid MD/-OED/DVF m.fl.) for Møre I-prosjektet og for verneplan for sjøfugl i Sør-Trøndelag. Tove Gaupset har hatt arbeidsplass ved avdelingen i 5 måneder (jan.-mai) for sluttføringen av handlingsprogram for friluftsliv i fylket og en utredning om Igelfjellet (samarbeid med PNA, Sør-Trøndelag fylkeskommune).

Videre har Frode Aarvik, Morten Ekker og Dag Vongraven vært engasjert for grensemerkingsarbeid i verneområdene sommeren/høsten 1984, Jostein Sandvik og Øvstein Størkersen har vært engasjert gjennom Norsk Ornitologisk Forening (NOF) til å utarbeide en rapport om status for truede arter i fylket (et pilotprosjekt) og Svein-Håkon Lorentsen og Georg Bangjord har vært engasjert til ulike feltarbeidsoppgaver samt til å utarbeide en rapport om fuglelivet i Frøya kommune (samarbeid mellom fylkesmannen, kommunen og NOF).

Odd Inge Vistad har vært assosiert medlem av N/F-seksjonen hele 1984 i forbindelse med arbeid med Samlet Plan og vassdragsplaner forøvrig (for Miljøverndepartementet/Kontaktutvalget).

Til N/F-seksjonen ligger det daglige ansvar for forvaltningen av verneområder i fylket. For å ivareta disse oppgavene er en rekke arbeidsavtaler inngått. Det er gjort avtaler direkte med enkeltpersoner om oppsyn i ett eller flere verneområder eller avtaler med kommuner eller institusjoner om praktisk forvaltning. Pr. 31.12.1984 har følgende personer hatt oppsynsoppgaver m.v.:

Leon Gården, 7287 SAUØY
 Bjørn Gaarden, 7286 SØR-BURØY
 Arne Grønskag, 7285 GJÆSINGEN
 Fredrik Chr. Hagen, 7166 TARVA
 Roar Aabakken, Helgebostad, 7230 KVENVÆR
 Per Bakken, Beian, 7130 BREKSTAD
 Leif Gangås, 7130 BREKSTAD
 Nils Raaken, 7140 OPPHAUG
 Tove Raaken, 7130 BREKSTAD
 Christian Klemetsen, 7340 OPPDAL
 Nils Stenvoll, 7470 BREKKEBYGD
 Jorunn Sakrisvoll, 7482 GLÅMOS
 Odd Langen, Langen, 7460 RØROS
 Simen Bretten, Kongsvoll, 7340 OPPDAL
 Tove Gaupset, Tr.heim kommune, KKF, Hospitalsløkkan 20, 7000 TRONDHEIM
 Haldor Sesseng, Selbu kommune, 7580 SELBU

Leon Gaarden på Sauøy i Froan
er en av oppsynsmennene i
området - som bl.a. assisterer
ved sel- og sjøfuglundersøkelser.

Tegninger ved Gunnar Brusewitz.

LEON GAARDEN
PÅ SAUØY

Gunnar Brusewitz

Gunnar Brusewitz

**TABELL 1. FORVALTNINGS-/OPPSYNSORDNINGER HOS FYLKESMANNEN PR.
31.12.1984.**

Lønnsgruppe:	0	1	2	3	4	5	6	Andre ordninger:
Antall:	-	-	2	6	1	-	3	5

TABELL 2. ÅRSVERK VED N/F-SEKSJONEN 1983-85

År:	1983	1984	1985
Fast ansatte	3,6*	3,7**	4,0
Overtid --	0,2	0,4	(0,2)
Engasjerte	1,2	1,8	1,1
Assosierte	1,0	1,0	(1,0)
Oppsyn/Forvaltning (ute)	1,5	1,8	2,5
	7,5	8,7	8,8

* 0,4 sykdomsfravær

** 0,3 studiefravær

Med det aktivitetsnivå som p.t. holdes ved N/F-seksjonen og stadig flere oppgaver/delegeringer er det et sterkt behov tilstede for å øke kapasiteten. Reise-/møtetid utenfor arbeidstiden og ubetalt overtid ved kontoret blir bare i liten grad avspassert/kompensert. Behovet for økte ressurser m.h.t. bemanning gjelder både faste stillinger og engasjement, det gjelder både ved kontoret og ute i distriktene med de sterkt økende forvaltningsoppgavene.

Forøvrig nevnes at Sør-Trøndelag fylkeskommune (ved plan- og næringsavdelingen) etter 01.09.1982 har opprettholdt en stilling som friluftsfag og naturvernkonsulent. Dette har hatt stor betydning for behandling av friluftsfag og naturvernsaker i videste forstand i fylkeskommunen, og det har vært med på å legge grunnlaget for et meget godt samarbeid med miljøvernmyndighetene.

B. NATURVERNOPPGAVER

1. Koordinering og styring av naturvernrelaterte registreringer

I 1984 er forarbeidet for en registrering av verneinteresser i barskog så smått påbegynt, et eget opplegg i denne sammenheng har barskogene i Rotldalen, Selbu vært hvor Bot. Avd. DKNVS, Museet på oppdrag herfra har utført registreringer/vurderinger. Bakgrunnsmateriale innen det kvartærgeologiske området er også blitt innsamlet. I Økoforsk-regi går et prosjekt om havstrand/strandenger som omfatter Sør-Trøndelag.

For en del av våtmarksområdene som ble fredet ved kgl.res. av 23.12.1983 samt enkelte andre interessante våtmarker ble det i 1984 gjort oppfølgende/supplerende registreringer av fuglefaunaen. Alt tilgjengelig sjøfuglmateriale (internt og eksternt - bl.a. bidrag fra mange enkeltpersoner) er sammenstilt i forbindelse med et større sjøfuglprosjekt i tilknytning til Møre I/Troms II (samarbeid OED/MD/DVF/fylkesmennene).

2. Forberedelse av vernesaker etter naturvernloven

I forbindelse med Statens naturvernråds pågående utredning om nasjonalparkene og andre større verneområder av nasjonal verneverdi er det gjort vurderinger om Femundsmarka nasjonalpark, Røros (utvidelse/revisjon av grenser og bestemmelser), Sylane plantefredningsområde, Tydal (revisjon/sanering/utvidelse, nye verneinteresser/samarbeid over fylkes- og riksgrense), Hyllingsdalen i Røros (eventuelt framtidig veneområde, forslag: Finnfloen aktuell i myrplansammenheng), Rotldalen i Selbu (aktuelt verneområde i flere sammenhenger), Gauldalsvidda, Midtre Gauldal m. fl. (eventuell framtidig nasjonalpark ?), Dovre fjell nasjonalpark, Oppdal (utvidelse mot vest og øst er aktuelt på tvers av fylkesgrensen mot Møre og Romsdal). Trollheimen vurderes også i samme forbindelse. Verneforslaget ligger til behandling i departementet.

Arbeidet med fylkesvise verneplaner for myr og kvartærgeologi har fortsatt i 1984 og planutkast vil være ferdig i 1985, arbeidet med en sjøfuglplan har ligget delvis på is i 1984 p.g.a. arbeid med Samlet Plan, men grunnlagsmaterialet er klart takket være arbeidet med å framskaffe materiale for Møre I/Troms II-prosjektet (se pkt. A1).

Et av de aktuelle verneområdene i myrplanen er p.g.a. lokale interesse fremmet som enkeltsak - det gjelder Momyrområdet i Åfjord hvor et verneutkast ble diskutert med grunneierne, lokale jordbruksmyndigheter samt fylkeslandbrukskontoret før det ble sendt til lokal høring før jul 1984.

Fylkesmannens behandling av innkomne merknader under den lokale høring av utkast til verneplan for Trollheimen ble sluttført vinteren 1983/84, og materialet ble oversendt Miljøvern-departementet til sluttbehandling i januar 1984.

3. Forvaltning

Fra 1.1.1984 er det overordnede forvaltningsansvar for alle verneområder i det enkelte fylke delegert til fylkesmannen (for nasjonalparkene gjelder et samarbeid med skogforvaltningene/Direktoratet for statens skoger).

A. NASJONALPARKER

A.1. Dovre fjell nasjonalpark

Den 30.04.1984 ble det holdt et møte hos Gudbrandsdal skogforvaltning om forvaltningen av Dovrefjell nasjonalpark hvor en kom til enighet om praktiske forhold ved arbeidet. Det er utarbeidet rapport for forvaltningen. Forvaltningen av området fungerer meget bra takket være Gudbrandsdal skogforvaltning og oppsynsmann Simen Bretten, Kongsvoll.

Miljøverndepartementet har investert adskillige midler på istandsetting/vedlikehold av Kongsvollanlegget som framstår i meget presentabel form. N/F-seksjonen avholdte internt opplæringskurs på Kongsvoll 4.-5.10.1984.

A.2 Femundsmarka nasjonalpark

Det er godt samarbeidsforhold mellom Sør-Trøndelag skogforvaltning som utøvende forvalter, og miljøvernabdelingen. For arbeidet vises til rapport fra oppsynsmann Odd Langen. Se også pkt. D.4. I 1984 ble det ved N/F-seksjonen utarbeidet en rapport omkring eventuell utvidelse/revisjon av nasjonalparken. Fylkesfriluftsnemnda befarte bl.a. den nyrestaurerte broa over Mugga som det ble bevilget penger til i 1983. Et samarbeidsmøte omkring det norsk/svenske prosjektet for Femundsmarka/Rogen m.m. ble avholdt på Langen Turiststasjon 11.-12.09.1984. Det er arbeidet med en brosjyre for verneområdene på tvers av riks- og fylkesgrensen.

B. NATURRESERVATER

B.1 Leinøra naturreservat

Området ble grensemerket med nye skilt i 1981/82 og supplert i 1984 p.g.a. hærverk og nymerking av de nye verneområdene i Gaulosen. Det har vært arbeidet med en informasjonsbrosjyre for området (ferdig våren 1985), se også B.2.

B.2 Gaulosen naturreservat

Området ble grensemerket sommeren 1984. Oppsynsordning i funksjon fra 01.09.1984. Oppfølgende faunaregistreringer er utført. En student ved UNIT/NLHT har startet et botanisk studium i området. Skjøtelsesplan er utarbeidet, og behandlet blant berørte, se også B.1. Fire orienteringsmøter for grunneiere, hyttefolk m.fl. er avholdt.

B.3 Havmyran naturreservat

Oppsyn har skjedd etter avtale og rapport foreligger. En informasjonsbrosjyre er utarbeidet.

B.4 Froan naturreservat

Oppfølgende studier av sjøfugl og sel er utført, feltregistreringer er gjort sommeren og senhøsten 1984. Et godkjent fellingsprogram for 170 havert er oppfylt i tråd med intensjonene. Selve fellingsprogrammet samt innsamling av prøver av dyrene er utført av oppsynet/lokale krefter i Froan, og hele opplegget har skjedd i samarbeid med Havforskningsinstituttet i Bergen. Oppsyn er utført etter avtale og rapporter foreligger. Personer fra N/F-seksjonen har deltatt i feltarbeid og befaringer og vært ansvarlig for gjennomføring av fellingsprogram og undersøkelser.

Vårvinterstemning fra Froan - et av Norskekystens viktigste skjærgårdsområder for sjøfugl, sel m.v.

Tegning ved Gunnar Brusewitz.

B.5 Grandefjæra naturreservat

Området ble grensemerket høsten 1984, orienteringsmøte for grunneiere ble avholdt i august. Flere dispensasjonssaker er behandlet. I 1984 ble det besluttet å plassere sendestasjonen for Ørland Radio utenfor reservatet. Oppsyn er utført etter avtale og rapport foreligger.

B.6 Litlvatnet naturreservat

Området ble grensemerket høsten 1984, orienteringsmøte for grunneierne ble avholdt i august. Dispensasjon for ferdsel i studiesammenheng er innvilget.

B.7 Grønningsbukta naturreservat

Området ble grensemerket høsten 1984, orienteringsmøte for grunneierne ble avholdt i juli. Et forslag om makeskifte er tatt opp med departementet.

B.8 Nordre Snøfjellstjørn naturreservat

Christian Klemetsen som fra tidligere har oppsynet for Slettestjønn naturreservat har fått utvidet sitt virkefelt til å omfatte Nordre Snøfjellstjørn i 1984. Grensemerking gjenstår.

B.9 Slettestjønn naturreservat

Oppsyn er utført etter avtale og rapport foreligger. Et forslag om småflyplass ved Slettestjønn er behandlet med negativ innstilling. En informasjonsbrosjyre for området er utarbeidet.

B.10 Litlbummyran naturreservat

Sør-Trøndelag skogforvaltning har etter avtale tatt seg av forvaltningen og bl.a. utarbeidet et diskusjonsunderlag for skjøtsel m.v. og en vurdering av en gammel tømmerfløtningsdam. Området ble grensemerket i 1984. Området er befart to ganger sammen med naboer/rettighetshavere.

B.11 Svorkmyran naturreservat

Området ble grensemerket i 1984. Avtale om oppsyn er avtalt.

B.12 Sølendet naturreservat

Det kontinuerlige arbeidet med restaurering av det gamle slettelandskapet har gått som normalt, og området er nå ferdigrestaurert. Ca. 1300 da er nå tilbake i samme tilstand som i slutten av 40-årene. Faglig ansvarlig for arbeidet har vært 1.amanuensis Asbjørn Moen ved bot.avd. Museet. Besøket på området har tiltatt sterkt, og ifølge oppsynsmann Nils Stenvold, kan dette nå antas å ha passert tusen-tallet. Svenskene er de ivrigste besøkende.

Området brukes også flittig av skolene i Røros-området. Høyskolelektor Bent F. Moen, Trondheim lærerskole, har utarbeidet en veileder til bruk i så sammenheng. Fylkesfriluftsnemnda og representanter for naturvernavdelingen i MD har befart området i år. Det er opprettet et samarbeid med Rørosmuseet med tanke på restaurering av 2 gamle slåttebuer i reservatet.

B.13 Molina naturreservat

Området ble grensemerket i 1984, og grunneiermøte avholdt om våren 1984.

B.14 Holtvatna naturreservat

Området ble grensemerket i 1984, og grunneiermøte avholdt om høsten.

B.15 Gåstjørnan naturreservat

Sør-Trøndelag skogforvaltning har etter avtale tatt seg av forvaltningen av området og stått for grensemerking i 1984.

B.16 Hukkeltjørna naturreservat

Sør-Trøndelag skogforvaltning har etter avtale tatt seg av forvaltningen av området og stått for grensemerking i 1984.

B.17 Råndalen naturreservat

Området har inntil 01.01.1984 blitt forvaltet av fylkesskogkontoret ved herredsskogmesteren. Fra 01.01.1985 inngår forvaltningen i en avtale om forvaltningstjenester med Selbu kommune. Myrene i tilknytning til reservatet er blitt vurdert i samband med myrplanarbeidet.

B.18 Låen naturreservat

Området er grensemerket i 1984. Fra 01.01.1985 inngår forvaltningen i en avtale om forvaltningstjenester med Selbu kommune.

B.19 Stråsjøen-Prestøyan naturreservat

Fra 01.01.1985 inngår forvaltningen i en avtale om forvaltningstjenester med Selbu kommune. Grensemerking gjenstår.

B.20 Det Angellske naturreservat (Hilmoskogen)

Området er inntil 01.01.1984 blitt forvaltet av fylkesskogkontoret ved herredsskogmesteren. Fra 01.01.1985 inngår forvaltningen i en avtale om forvaltningstjenester med Selbu kommune.

C. LANDSKAPSVERNOMRÅDER

C.1 Gaulosen landskapsvernområde

Se A.2.

C.2 Froan landskapsvernområde

Se A.4.

C.3 Austråttlunden landskapsvernområde

Det omfattende stianlegget i Austråttlunden landskapsvernområde ble sluttført i 1983/84 etter stor innsats av Ørland Båtklubb og særlig Leif Gangås (formann i både båtklubben og tilsynsnemnda for landskapsvernområdet), skjøtselen av området er nå brakt til det maksimale nivå ut fra intensjonene, og oppsynet ved Nils og Tove Raaken har ære av tilstanden såvel i parken omkring Austråttborgen som i lunden. En kombinert redskapsbu/ garasje ble i samarbeid med Ørland kommune reist i 83/84. Den 07.09.1984 ble det foretatt høytidelig åpning/overrekkelse av stianlegget med ca. 35 personer fra departement, kommune, fylkeskommune, fylkesmannen, tilsynsutvalg, båtklubben og andre organisasjoner m.v. tilstede ved en lunch i Austråttborgen.

Fem studenter fra Trondheim lærerskole gjorde en hovedoppgave om natursti/bruk av Austråttlunden landskapsvernområde og fikk sine utgifter dekket av forvaltningen. Oppgaven er trykt opp for bruk i skolene lokalt.

Bot. Hage på Ringve har assistert forvaltningen med beskjerping av gamle trær - bl.a. Austråtteika, det er tatt "avleggere" av eika og den gamle linden, og utarbeidet et forslag til nyplanting i parken. Et økoforsk-prosjekt i lunden er fortsatt.

Besøket til Austrått er økende og det gjelder også bruken av Austråttlunden for turgåing og trim. Stianlegget er blitt meget godt mottatt lokalt.

Oppsyn har foregått på vanlig måte - med adskillig ekstra-innsats. Rapporter foreligger.

I og med at det meste av gjeldende skjøtselsplan fra 1977 nå er oppfylgt, vil de nærmeste år bli noe "roligere" m.h.t. innsats i området. Imidlertid er det ideelt sett ønskelig med flere nye tiltak - f.eks. etablering av et informasjonssenter. Det er i gang arbeid lokalt (hvor forvaltningsmyndighetene bistår) m.h.t. utvikling av området. Siden 1977 er ca. 900.000 kr investert over forvaltningsbudsjettet i området.

C.4 Været landskapsvernområde

For Været landskapsvernområde er det også i 1984 blitt foretatt rydding av søppel m.v. ved hjelp av skolebarn på Tarva skole og en klasse fra ungdomsskolen i Bjugn. Denne ordning har vært administrert av oppsynsmannen, F. Chr. Hagen, og har fungert meget godt i en årrekke. Oppsyn har skjedd etter avtale og rapporter foreligger.

C.5 Drydalen landskapsvernområde

Se A.2.

C.6 Kongsvoll landskapsvernområde

Se A.2.

C.7 Grytdalen landskapsvernområde

Forvaltning ble fra 01.01.1984 overført fylkesmannen, men Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk har fortsatt den praktiske oppfølging.

C.8 Femundsmarka landskapsvernområde

Se A.1.

D. PLANTEFREDNINGSOMRÅDER

D.1 Sakrisodden plantefredningsområde

Skjøtselen av sibirasteren har fortsatt som tidligere og antall planter har økt, blomstringen var ikke like god i 1984 som 1983.

E. FUGLEFREDNINGSOMRÅDER

E.1 Innstrandfjæra fuglefredningsområde

Det er avholdt orienteringsmøte for grunneierne og foretatt grensemerking.

E.2 Hovsfjæra fuglefredningsområde

Det er avholdt orienteringsmøte for grunneierne. Grensemerking gjenstår.

E.3 Kråksvæet fuglefredningsområde

Det er avholdt orienteringsmøte for grunneierne. Grensemerking gjenstår.

E.4 Strømmen fuglefredningsområde

Det er avholdt orienteringsmøte for grunneierne og foretatt grensemerking.

E.5 Eidsvatnet fuglefredningsområde

Det er avholdt orienteringsmøte for grunneierne. Grensemerking gjenstår.

E.6 Bingsholmråsa fuglefredningsområde

Det er avholdt orienteringsmøte for grunneierne. Grensemerking gjenstår.

E.7 Fitjan fuglefredningsområde

Det er avholdt orienteringsmøte for grunneierne og foretatt grensemerking.

F. NATURMINNER

I Sør-Trøndelag har vi 4 enkelttrær (3 furuer og Austrått-eika), og en allè som alle er fredet som naturminner. Disse bør revurderes.

G. ARTSFREDNINGER

G.1 Dyrelivsfredning i Froan

Forvaltes sammen naturreservatet og landskapsvernområdet, se B.4 og C.2.

G.2 Dyrelivsfredning i Været

Forvaltes sammen landskapsvernområdet, se C.4.

G.3 Plantefredning på Drivstua og Kongsvoll fjellstueutmålinger

Forvaltes sammen nasjonalparken/landskapsvernområdene - se A.1, C.5 og 6. Fredningen bør revurderes.

G.4. Planteliv i Nedalen

I 1984 er det utført feltarbeid og ny vurdering av den gamle plantefredningen fra 1917. Dette er gjort som oppfølging av arbeid i midten av 1970-årene, som ledd i myr- og kvartær-geologiplanene og som ledd i å skaffe underlag til nasjonalparkutredningen.

H. FYRSTASJONER MED FUGLELIVSFREDNING

Tilsammen 8 fyrstasjoner ble i 1935 fuglelivsfredet, 3 av disse ligger innen verneområdene i Froan. Fredningene bør revurderes.

I. ADMINISTRATIVE FREDNINGER

Disse ligger ikke inn under fylkesmannens forvaltningsansvar.

Totalt er det i 1984 innkommet et økende antall dispensasjonssaker i verneområdene, det kan gjelde både ferdsel, drift og anlegg. Enkelte brudd på vernereglene er registrert og et par saker er politi-anmeldt. De områdene som krever størst innsats fra forvaltningens side er Austråttlunden og Sølendet.

4. Bistand til MD i erstatningssaker

I 1984 har det ikke vært aktuelt med oppfølging på dette felt p.g.a. behandlingen av endringsforslaget til naturvernloven.

5. Råd og veiledning i plansammenheng/saksbehandling av plansaker

Seksjonen er forelagt en del planer etter bygningsloven, strandplanloven o.a. i samband med fylkesmannens behandling av disse. Enkelte kommuner oversender/tar kontakt om generalplaner/ del-generalplaner og reguleringsplaner i en tidlig fase av planleggingen. Det er søkt gitt råd/veiledning til disse, men det har ikke vært kapasitet til å gå aktivt ut med et generelt tilbud om veiledning.

I forbindelse med enkelte planer er det foretatt befarings. En rekke saker er forelagt fylkesfriluftsnemnda til uttalelse (se egen årsmelding).

I enkelte tilfeller har det vært avholdt møte med organer/-institusjoner som PNA/Sør-Trøndelag fylkeskommune, fylkeslandbrukskontoret og Statens Vegvesen om plansaker/sekterplaner.

6. Naturvern i større enkeltsaker etc.

N/F-seksjonen har i 1984 blitt forelagt en rekke saker til behandling/uttalelse/konsultasjon som omfatter mer generelt naturvernmessige hensynstagen.- bl.a. kraftlinjesaker (f.eks. i Rissa og Meldal), senkingssaker (Rusasetvatnet), veiprosjekt (E6 gjennom Gauldalen, E6 til Stjørdal), malmleting (Femundsmarka m.v.), damprosjekt (Røros, gamle gruvedemninger), forsvarsanlegg (Gneisenaubatteriet på Austrått), vindkraft (Frøya), kulturlandskap (Trondheim), massetak, olje/gass etc.

I 1984 har N/F-seksjonen behandlet 3 søknader om dispensasjon fra naturvernlovens § 15 - om skilting.

7. Samlet plan for vassdrag

Arbeid med naturvern og friluftsliv i samband med Samlet Plan for vassdrag har i lange perioder låst en hel stilling (Ekker) og medført adskillig ekstraarbeid (min. 250 timer "overtid"). Det at Vistad har hatt arbeidsplass hos oss har vært av betydelig verdi under dette arbeid.

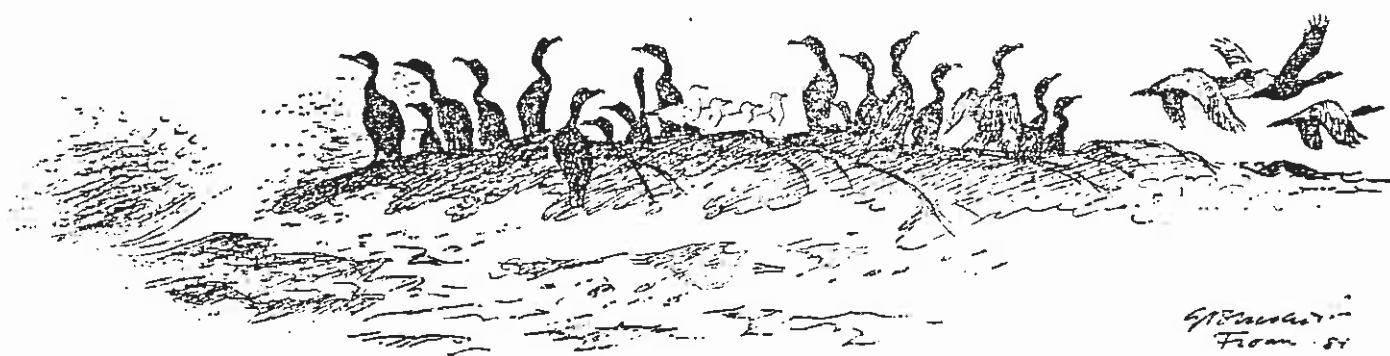
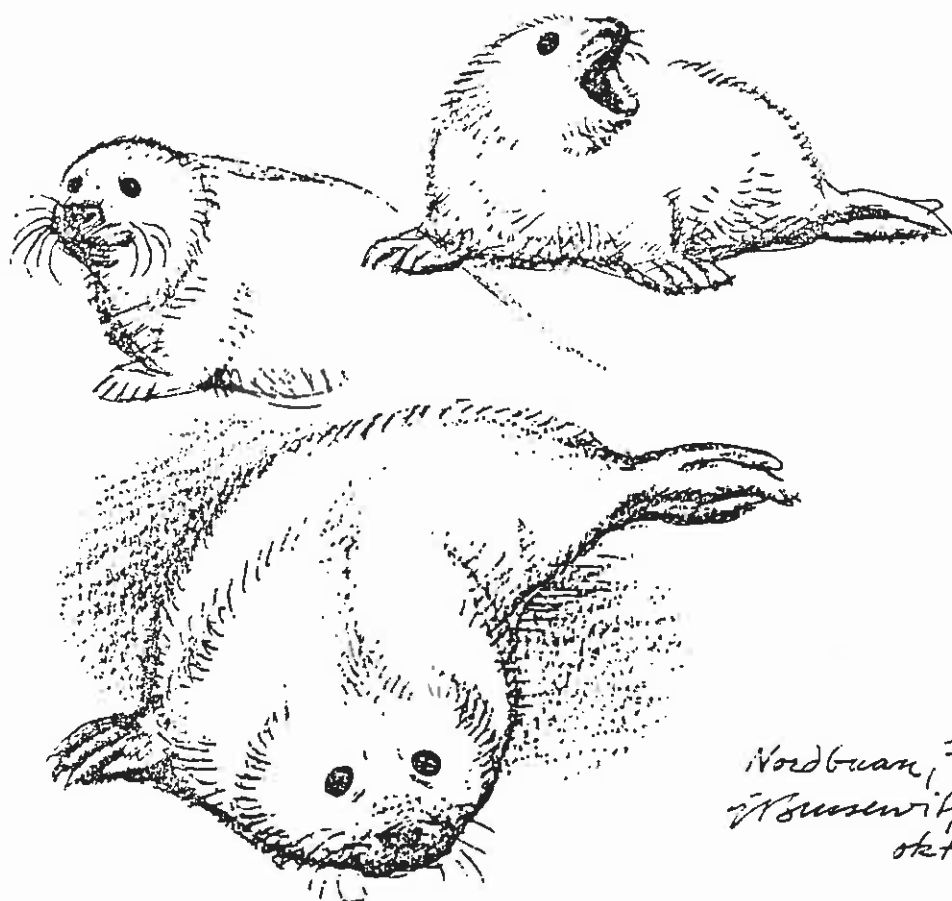
C. FRILUFTSOPPGAVER

1. Handlingsprogram for friluftsliv

Arbeidet med en revisjon av handlingsprogram for friluftslivet i Sør-Trøndelag 1984-89 ble avsluttet i mai 1984. Arbeidet ble i hovedsak løst ved engasjement og Tove Gaupset utførte arbeidet. Det ble innsamlet et omfattende bakgrunnsmateriale. Det første handlingsprogrammet ble utarbeidet i 1979 og var i høyeste grad modent for revisjon. Handlingsprogrammet ble behandlet av fylkesfriluftsnemnda høsten 1984.

2. Sikring, opparbeiding, drift og vedlikehold av offentlige friluftsområder

Det er gitt råd og veiledning til kommunene og til enkelte institusjoner/private organisasjoner. Utviklingen inntil 1984 er omtalt i handlingsprogrammet som også gir råd/veiledning på dette området for de nærmeste årene. Se forøvrig årsrapport for fylkesfriluftsnemnda.

Sjøfugl og sel har hvert år de senere år blitt gjenstand for undersøkelser i Froan.

Tegninger ved Gunnar Brusewitz.

3. Friluftsliv i plansammenheng/saksbehandling av plansaker

Her gjelder det samme som under pkt. B.5. Se årsmelding fra fylkesfriluftsnemnda.

4. Friluftsliv i større enkeltsaker etc.

Her gjelder det samme som under pkt. B.6. Se årsmelding fra fylkesfriluftsnemnda.

Den 8. mai 1984 ble Enanbroen over elva Enan på riksgrensen mellom Sør-Trøndelag og Jämtland (Tydal og Åre kommuner) åpnet. Broen ligger på vandringsleden/stien mellom Stor-Erikvollen på norsk side og Blåhammarstugan på svensk og er bygd som et svensk/norsk samarbeidsprosjekt. Broen løser et lenge uttrykt ønske fra bl.a. Trondhjems Turistforening.

I 1983/84 ble et forprosjekt for vurdering av naturvern og friluftsinnteresser m.v. i Igelfjellet realisert som et samarbeid mellom PNA, Sør-Trøndelag fylkeskommune og fylkesmannen. Tove Gaupset har arbeidet med saken som blir fulgt opp i 1985. Planarbeidet omfatter Meldal, Melhus, Midtre Gauldal og Rennebu kommuner. Egen rapport er utarbeidet ved PNA.

5. Motorferdsel

N/F-seksjonen er i 1984 forelagt enkelte snøscootersaker til behandling/orientering samt enkelte dispensasjonssaker i vernede områder.

6. Strandplansaker

Strandplansakene som er innkommet er alle forelagt fylkesfriluftsnemnda til behandling. Denne type saker har nå neste opphørt.

D. FELLESOPPGAVER

1. Informasjon

N/F-seksjonen har i 1984 gitt en rekke forelesninger/kåseri/foredrag:

"Natur og kultur, naturvern og kulturvern"
Nordplan, Stockholm 16.3. (Jon Suul)

"Miljøvern- og aktuelle naturvern- og friluftsoppgaver"
Trondheim lærerskole 22.3. (Tørris Ekker)

"Arbeid med naturvern- og friluftslivssaker på riks- og fylkesplan"
Geografisk Institutt, Trondheim 11.4. (Jon Suul)

"Forvaltning av kystseil"
Namsos 30.4. (Jon Suul)

"Friluftsliv og naturvern i den kommunale forvaltning - mulige modeller fra Sør-Trøndelag og andre steder"
NNF-seminar, Hvalstad 28.5. (Torfinn Rohde)

"Naturvern i Sør-Trøndelag"
Stølsvang leirskole 5.6. (Tørris Ekker)

"Naturvern og friluftsliv i generalplanen"
Voss 29.8. (Jon Suul)

"Den offentlige naturvern- og friluftslivsarbeid i Norge"
Bioressurstudiet/UNIT, Trondheim 11.9. (Jon Suul)

"Naturen i en naturvernbyråkrats øyne"
Nordplan, Stockholm 15.11. (Jon Suul)

"Skjøtsel av våtmarker"
Norsk Vannforening, Oslo 10.12. (Jon Suul)

"Sylane - naturfredning under revisjon"
Trondhjems Turistforening, Tydal 14.12. (Torfinn Rohde)

Enkelte av disse foredrag er/blir publisert i tidsskrifter/
rapporter.

I 1984 har N/F-seksjonen utgitt 2 rapporter i den nye rapportserien ved miljøvernavdelingen og arbeidet med flere andre som utgis i 1985, dessuten er to rapporter utført på oppdrag av Norsk Ornitologisk Forening og videre tre brosjyrer (i det nå vanlige formatet 10 x 21 cm) utgitt for tre av verneområdene. Tilsammen finnes nå 5 brosjyrer som er utarbeidet og trykt ved seksjonen og 2 eldre (fra nasjonalparkene Femundsmarka og Dovrefjell) som i sin tid ble laget av Miljøverndepartementet:

Utarbeidet på oppdrag:

1. "Fuglelivet i Frøya kommune", Norsk Ornitologisk Forening, rapport 70 s.
2. "Status for trua arter i Sør-Trøndelag", Norsk Ornitologisk Forening, rapport 106 s.

Egen rapportserie:

1. "Handlingsprogram for friluftslivet i Sør-Trøndelag fylke 1984-1989", 70 s.
2. "Skjøtselsplan for Gaulosen naturvernområder i Trondheim og Melhus kommuner, Sør-Trøndelag", 14 s.

Brosjyrer:

1. Informasjonsbrosjyre for: Slettestjønn naturreservat
2. Informasjonsbrosjyre for: Havmyran naturreservat
3. Informasjonsbrosjyre for: Været landskapsvernområde

I 1984 har flere av N/F-seksjonens personell vært med på å lage ulike radioprogram - både for NRK/Program I og II og lokalradioen. Det har vært liten anledning til aktiv pressemedvirkning ellers, men nevnes skal meget god pressedekning både i lokalpressen her og i Jämtland av det svensk/norske samarbeidsprosjektet Enanbroen (se pkt. C 4) og ved åpningen av stianlegget i Austråttlunden (se pkt. B 3). Dertil nevnes en hel sides oppslag i Svenska Dagbladet om Froan naturreservat og landskapsvernområde med tekst og illustrasjoner av den kjente svenske forfatter og kunstner Gunnar Brusewitz.

Det har vært økende forespørsel fra publikum, grunneiere/rettighets-havere og institusjoner/organisasjoner om råd/veiledning, hjelp/-bistand, generell og spesiell informasjon. Informasjonsbehovet synes å være umettelig, og det bør gjøres en sterkere innsats på alle plan innen dette arbeidsområdet.

2. Samarbeid

De senere år er mer eller mindre fast/formalisert samarbeid etablert med flere andre organer - f.eks. med:

- Miljøverndepartementet, har det gode samarbeid om mange saker fortsatt.
- PNA, Sør-Trøndelag fylkeskommune, særlig med F/N-seksjonen (frilufs- og naturvernkonsulent Bjørn Sæther), med Samlet Plansekretariatet (SP-person Jan Habberstad) og planseksjonen. Det har vært et organisert samarbeid om Handlingsprogram for friluftsliv i Sør-Trøndelag 1984-89 og en utredning om Igelfjellet. Det har også vært samarbeid om et framtidig bokprosjekt.
- DKNVS, Museet, Bot. Avd. med Bot. Hage om bistand/oppdrag m.h.t. utredning/verdivurdering/forslag om verneområder og om oppfølging m.h.t. forvaltning.
- KOMMIT, UNIT om undervisning/forskning/utredning/assistanse m.v. KOMMIT fungerer som sekretariat for det norsk/svenske prosjektet omkring Femundsmarka/Rogen/Långfjället. Flere studenter har blitt engasjert i studieoppgaver av interesse for forvaltningen av verneområder i fylket.
- DVF om sjøfuglmateriale for Møre I/Troms II.
- Havforskningsinstituttet om selforvaltning i Froan.
- Fylkeslandbrukskontoret og fylkesskogkontoret, gjensidig informasjonsutveksling/diskusjon om aktuelle saker, forvaltning/assistanse.
- Flere kommuner - f.eks. Trondheim kommune hvor en samarbeidsavtale mellom Trondheimsregionens friluftsråd/kommunen og fylkesmannen om en stilling som frilufs- og naturvernsekretær er realisert med tilknytning til Avd. for kirke, kultur og fritid. Suul har deltatt i en komité som vurderer framtidig småbåthavn i kommunen, en rekke plansaker er diskutert. I Selbu kommune er en utmarkskonsulentstilling realisert med bl.a. bistand fra N/F-seksjonen (men hovedsaklig fiskemidler). Med Ørland kommune er diskutert etablering av en stilling i forbindelse med forvaltningsansvar og informasjonsbehov.

Rusasetvatnets videre skjebne, Austråttområdet utvikling etc. Med Hemne kommune er utviklingen av Magerøy/Røstøy tatt opp som et samarbeidsprosjekt. Med Røros kommune er en rekke naturvern- og friluftsoppgaver (både generelt og spesielt) diskutert. Med Frøya kommune har en samarbeidet/delfinansiert en samlerapport om fuglelivet i kommunen (se også under NOF).

Andre etater og organer med hvem en i 1984 har hatt et særlig godt samarbeid med er: Rørosmuseet (som har tatt på seg oppdrag med restaurering av buer i Sølandet naturreservat etc.), Norsk Ornitologisk Forening - NOF (som har tatt på seg oppdrag å utarbeide rapporter om fuglelivet i Frøya og en statusrapport om trua arter i fylket samt å bidra med bakgrunnsmateriale i forbindelse med sjøfugl i Møre I/Troms II-prosjektet), Ørland Båtklubb (som har utført stiarbeidet i Austråttlunden), Trondheimsregionens friluftsråd (om utvikling av friluftslivet i regionen og forvaltning av verneområder i regionen) og Sør-Trøndelag skogforvaltning (aktuelle vernesaker og forvaltning av verneområder).

Det grenseregionale samarbeidet med miljøvernavdelingen i Nord-Trøndelag og naturvårdsenheten ved Länsstyrelsen i Jämtlands län har fortsatt i 1984. Det er utvekslet informasjon og avholdt årlig treff (i Vikna ved miljøvernavdelingen i Nord-Trøndelag). Samarbeidet har resultert i realiseringen av et hengebroprosjekt over elva Enan i Tydalsfjellene på riks-grensen, anlegget (ca. 60 m lang bru) ble høytidelig åpnet 3.5. med fylkesmann Moxnes og landshövding Heurgren i spissen. Jämtlendingene har tatt seg av prosjektering og bygging og vil også ta vedlikeholdet. Broen ligger i sin helhet på norsk side (10 m fra riksgrensen) på vandringsleden (stien mellom Blåhammarstugan og Stor-Erikvollen) og dekker et etterlenget behov som Trondhjems Turistforening har tatt opp. Den norske andelen (50%) ble på kr 92.500, og denne sum ble bevilget som en spesialbevilgning gjennom Statens Friluftsråd/Miljøvern-departementet (se også omtale i Miljøkontakt nr. 7/84).

Det grenseregionale samarbeidet har dessuten resultert i oppstartingen av et større prosjekt omkring Femundsmarka - Rogen - Långfjället med utgangspunkt i samordning av forvaltning, informasjon, studier av slitasje/bruk osv. Länsstyrelsen i Jämtlands län og Kopparbergs län samt fylkesmennene i Hedmark og Sør-Trøndelag sammen med Sveriges Landbruksuniversitet, Statens Naturvårdsverk, Miljøverndepartementet, Økoforsk og KOMMIT inngår i prosjektet. Det er avholdt 2 arbeidsmøter i 1984 - begge på Røros (16.-17.2 og 11.-12.9).

3. Sekretariatfunksjon

N/F-seksjonen fungerer som sekretariat for fylkesfriluftsnemnda - se egen melding. Dessuten er seksjonen sekretariat for det rådgivende utvalg for Froan naturreservat og landskapsvernområde (1 møte avholdt i 1984) og for tilsynsnemnda for Austråttlunden landskapsvernområde (1 møte med hele nemnda i 1984, dertil åpning av stianlegget og flere arbeidsmøter/befaringer med formannen).

4. Utvalg

I 1983/84 har Suul deltatt i et utvalg oppnevnt av Miljøverndepartementet for vurdering av vitmarker i Norge og nye Ramsarområder. Tilrådning ble overlevert vinteren 83/84. Suul er også med i et utvalg i Miljøverndepartementet som ser på naturvern og friluftsliv.

Fig. 1. Den nye hengebroen over Enan, et svensk/norsk samarbeidsprosjekt i 1984. Foto: Adresseavisen.

Fig. 2. Fra åpningen av Enanbroen. fra venstre: brobyggeren Nils Nilsson, landshövding Sven Heurgren, naturverninspektør Jon Suul, naturvård-direktør Mats Deltin, fylkesmann Einar Moxnes. Foto: Adresseavisen.

livets plass i generalplanleggingen. Ekker er oppnevnt i et interdepartementalt utvalg (Miljøvern- og Fiskeridepartementet) som skal vurdere kystsel m.v.

5. Forsknings- og utredningsmedvirkning

Det er ikke aktuelt at en ved seksjonen skal bedrive egen forskning, imidlertid er det et behov for en del utredningsarbeid og grensene mellom forskning og utredning kan av og til være vanskelige å trekke.

N/F-seksjonen deltar/bidrar i undersøkelser i forbindelse med forvaltningen av sel og har i flere år arbeidet i felt med havert i Froan, dette har fortsatt i 1984 og Miljøverndepartementet stilte kr 30.000 til rådighet for formålet. Ekker har ansvaret for arbeidet. I 1984 har en dessuten bidratt til å framskaffe tilgjengelig sjøfuglmateriale for Sør-Trøndelag for Møre I/Troms II-prosjektet, DVF stilte kr 33.000 til rådighet for formålet. Ekker og Lorentsen har hatt ansvaret for arbeidet og deltatt i en samarbeidsgruppe med øvrige parter. Femunden/Rogen/Långfjället-prosjektet er omtalt under pkt. 4, Suul har hatt ansvaret for arbeidet.

Suul har tatt på seg co-veilederoppgaver for bioressurstudenter ved KOMMIT/NLHT.

6. Administrasjon og økonomi

Det er utarbeidet årsprogram for seksjonen og et langtidsprogram som omfatter saker etter naturvernloven - se statustabell.

I tabell 3 er det satt opp en oversikt over de økonomiske rammebetingelser for naturvern og friluftsliv som gjelder både fylkesmannen, fylkeskommunen, kommunene og de frivillige organisasjonene. Dette for å anskueliggjøre størrelsen på de totale kostnader og samtidig påpeke at tiltakene innen arbeidsfeltet i praksis betyr en del positivt for sysselsetting og tiltak med ringvirkninger i distriktene - til en lav kostnad i forhold til effekten ser en dette i forhold til en rekke andre offentlige tiltak.

Eksterne kurs/studieturer

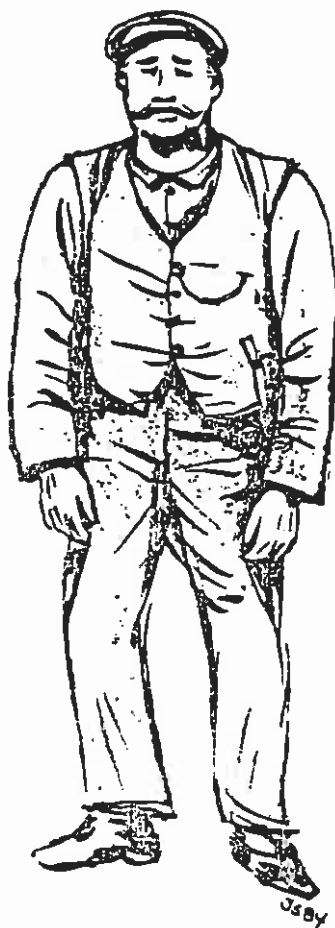
På Miljøverndepartementets fagsamling for naturvern/friluftsansatte på Voss 28.-31.8.84 deltok Suul og Ekker. I Roskilde, Danmark ble det i tidsrommet 14.-20.10.84 arrangert en stor internasjonal kongress omkring landskapsøkologi (International association of landscape ecology, 1st world congress) - Rohde deltok herfra, Suul deltok på et større møte omkring konsekvensanalyse i forbindelse med oljeleting etc. på Møre I/Troms II i Molde 17.10.84, Ekker og Rohde deltok på Samlet Plan-samling i Oslo 22.-24.2.84 og NIVA-seminar om kystsoneplanlegging på Hankø 25.-27.4.84. KOMMIT arrangerte en rikholdig meny av opplevelser under en studietur til Jämtland/-Västernorrland/Norrbotten og Nordland 17.-23.9.84 - Rohde, Ekker og Nord-Varhaug deltok, Rohde deltok på NNF-seminar om naturvern og friluftsliv i oversiktlig planlegging, Hvalstad 28.-29.5.84.

Egne kursarrangement

I tidsrommet 24.-26.9.84 ble det arrangert en friluftskonferanse på Bårdshaug, Orkdal for kommunale friluftsnemnder, hovedutvalg for kirke, kultur og fritid m.fl. i kommunene i Sør-Trøndelag, den 4.-5.10.84 ble det avholdt internt opplæringskurs for N/F-seksjonens personell og et par innbudte på Kongsvoll, Oppdal. Erfaringene fra disse arrangement har vært positive og det vil bli forsøkt å følge opp med nye tilbud. Et kurs for oppsynet skulle vært arrangert i 1984, men er flyttet til 1985 p.g.a. økonomiske årsaker.

Videreutdanning

Suul har deltatt i Nordplans (Nordiska Institutet för samhällsplanering) videreutdanningskurs som ble avholdt i Stockholm (2 mndr.) og Tammerfors (1 mnd.) pluss et par mindre samlinger i Oslo og på Jæren. Erfaringene fra dette studium har vært meget positive.

"Pyynikki är en hög, brant och vacker ås i närheten av fabriksstaden Tammerfors. --- Där är ensligt och lugnt; den larmande försen, de bullrande fabrikenas överrösta icke vindens sus i de mörka tallarna. Några täcka bostäder äro byggda vid sluttningen...." (Ur Topelius Boken om vårt land).

Arbetare vid Tammerfors industrier byggde Pispala på åsen - utan stadsplan, efter sina egna huvuden och så som ekonomen tillät. - Jon Suul

APPENDIX I

TABELLER OG FIGURER

**TABELL 3. ØKONOMISKE RAMMER FOR OFFENTLIG NATURVERN OG
FRILUFTSLIV I SØR-TRØNDELAG 1983 - 1985
(i 1000 kroner)**

ETAT/TEMA:	1983	1984	1985
STATEN:			
NATURVERNFORVALTNING:			
- LØNN	158.3	302.8	214.0
- VARER/TJENESTER	217.7	284.7	253.5
- SKJØTSEL	88.0	266.5	309.1
	564.0	854.0	776.6
N/F-PROSJEKT	90.0	248.0	190.0
N-ERSTATNINGER	15.0	0.0	0.0
FRILUFTSLIV:			
- TILSKOTT	180.0	170.0	170.0
- SKJØTSEL	370.0	245.0	280.0
- PROSJEKT	161.0	0.0	0.0
- ERVERV	61.4	0.0	0.0
STATEN TILSAMMEN	782.4	415.0	450.0
FYLKESKOMMUNEN:			
- FYLKESFRILUFTSN. - DRIFT	123.0	120.0	134.0
- PLANL. & OPPARB.	275.0	250.0	250.0
- DRIFT & VEDLIKEH.	100.0	125.0	125.0
- VANDRINGSLEDEN	44.0	0.0	0.0
FYLKESKOMMUNEN TILSAMMEN	542.0	496.0	510.0

Forts. tabell 3

ETAT/TEMA:	1983	1984	1985
TRONDHEIMSREGIONENS FRILUFTSRÅD (CA.)			
FRILUFTSTILTAK	200.0	200.0	265.0
KOMMUNENE (CA.):			
- FRILUFTSLIV, DRIFT			
- " , ANLEGG	2.000.0	2.000.0	2.000.0
- " , SYSSELSETT.	250.0	250.0	250.0
- " , ERVERV, SIKR.	250.0	250.0	250.0
- NATURVERN, DIV.	20.0	10.0	0
- " , SYSSELSETT.	100.0	0	0
KOMMUNEN TILSAMMEN	2.620.0	2.510.0	2.500.0
ADMINISTRASJON (CA.):			
- FYLKESMANNEN, N/F	1.000.0	1.000.0	1.000.0
- FYLKESKOMMUNEN, N/F	200.0	200.0	200.0
ADMINISTRASJON TILSAMMEN	1.200.0	1.200.0	1.200.0
OFFENTLIG N/F I SØR-TRØNDELAG			
TILSAMMEN CA.	6.013.4	5.923.0	5.815.6

TABELL 4. ARBEIDSPROGRAM/FORDELING 1985

OPPGAVER	FORDELING					
	F.sekr.	N.insp.	N/F-kons. I	N/F-kons. II	Eng.kons.	Korttids- eng.
1. Koordinering naturvernregistrering						
- Sjøfuglreg.				X		X
- Barskog			X			
- EDNA		X	X			X
2. Forberedelse av vernesaker						
- Myrplan			X			
- Kvartærgeol.plan					X	
- Sjøfuglplan				X		
- Andre		X	X	X		
- Ny grenseoppgang edelløvskogsplan					X	X
3. Forvaltning						
- Grensemerking				X	X	X
- Skjøtselsplan			X	X		
- Avtaler/oppsyn		X	X			
- Oppfølging		X	X	X	X	
- Informasjon		X	X	X		
- Disp. saker		X	X	X	X	
4. Erstatningssaker		X			X	
5. Råd/veiledning naturvern i planleg.		X				
6. Naturvern i større enkeltsaker						
- Vannkraft				X		
- Kraftlinjer				X		
- Senking/forbygging		X	X			
- Veger		X				
- Havner		X				
- Gruver/massetak		X				
- Skytefelt			X			
- Industri		X				
- Gass/olje				X		
- Vindkraft		X				
7. Samlet plan		(X)		X		

Forts. tabell 4.

OPPGAVER	FORDELING					
	F.sekr.	N.insp.	N/F-kons. I	N/F-kons. II	Eng.kons.	Korttids- eng.
8. Koordinering friluftsliv - Registreringer - FRIDA	X		X X	X		
9. Sikring, opparb., planl., drift og vedlikehold	X	(X)				
10. Råd/veiledning friluftsliv i plan- legging	X	X				
11. Motorferdsel				X		
12. Strandplansaker	X	(X)				
13. INFO-tiltak - Foredrag - Kursarr. - Brosjyrer - Prosjekt - Messeopplegg - Div.	X X	X X X X X X	X X X	X X X X	X X	 X
14. Sekretariat fylkesfriluftsn. Rådgiv. utvalg	X 	 X		 X		
15. Admin./økonomi		X				
16. Samarbeid	X	X	X	X	X	
17. Utvalg (eksterne)		X		X		
18. FOU-medvirkn.		X	X	X		

**TABELL 5. LANGTIDSPROGRAM FOR SAKER ETTER NATURVERNLOVEN
I SØR-TRØNDELAG 1985-92 (FORUTSATT SAMME TAKT I
VERNEPLANARBEIDET SOM FOR PERIODEN 1980-84)**

Type: Etapper:	Våt- mark	Edel- løvskog	Myr	Kvartær- geologi	Sjøfugl	Troll- heimen	Andre *
Startet	1.1.78	-79	-82/83	-84	-80	-77	-84
Registrering	-78-79	-79-80	-83/84	-84	-80/83	-77-80	-85/86
Planarbeid	-78-79	-79-81	-84/85	-84-85	-85	-77-80	-85/86
Planutkast til lokal høring	Okt.79	Des.81	-86	-86	-86	-83/83	-
Etterarbeid	-80-81	-82	-86/87	-86/87	-86/87	-83	86/92
Oversendt MD	Aug.81	Des.83	-86/87	-86/87	-86/87	Jan.84	-85/91
Sentral høring	-81-82	-84/85	-87/88	-97/88	-87	-85/86	?
Vedtak.kgl.res.	23.12.83	-85	-88	-88	-87	-86	?
Oppfølging	-84/85-	-85/86	-88/89	-88/89	-88	-87	?
Forvaltning	-84/85-	-85/86	-88/89	-88/89	-88/89	-87/88	?
Erst.oppgjør	-85/86-	-87-	-89/90-	89/90-	89/90	-89	?

*

Gjelder enkelte større enkeltsaker samt samleplaner for naturtyper som ikke omfattes av nevnte fylkesvise verneplaner (bl.a. barskog).

**TABELL 6. ANTATTAREAL SOM VIL INN/INNGÅR I S.K.
FYLKESVISE VERNEPLANER ELLER I SPESIELLE VERNESAKER
SOM FREMMES/VIL BLI FREMMET SOM SEPARATSAKER I
SØR-TRØNDELAG 1981-92**

Plan:	Antall areal:
A. Fylkesvise verneplaner:	
1. Edelløvskogsplanen (15 omr.), 1981	2 km ²
2. Myrresevatplanen (15-20 omr.) (Momyr fremmet som enkeltsak i 1984/85)	ca. 25 km ²
3. Kwartærgeologiplanen (10-15 omr.)	46 km ²
4. Sjøfuglreservatplanen (ca. 10 omr.)	ca. 7 km ²
5. Barskogplan (ca. 10-12 omr.)	ca. 10 km ²
6. "Oppsamlingsplan" (ca. 10-15 omr.)	ca. 10 km ²
	ca. 100 km ²
B. Separatsaker:	
1. Verneplan for Trollheimen, 1980	Min. 400 km ²
2. Revisjon Femundsmarka, utvidelse	10 km ²
3. Revisjon Dovrefjell, utvidelse	Foreløpig uklart
4. Revisjon Sylane, utvidelse/sanering (heri myr- og kvartærgeolog. verneomr.)	180 km ²
5. Andre separatsaker	Foreløpig uklart

Tabell 7.

OMRÅDER OG FOREKOMSTER I SØR-TRØNDELAG SOM ER FREDET MED HJEMMEL I NATURVERNLOVEN OG LOV OM NATURFREDNING, SAMT LANSERTE VERNEFORSLAG PR. 1984. TO NATURRESERVATER (LEINØRA OG GAULOSEN) INNGÅR I DET SAMLEDE AREALET FOR GAULOSEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Kategori	Antall	Areal	Lanserte verneforslag pr. 31.12.1984		
Nasjonalpark	2	387,0 km2			
Naturreservat	20	492,1 km2	13	2,2	km2
Landskapsvernopråde	8	181,2 km2	4	400,5	km2
Plantefredningsopråde	1	3,5 da			
Fuglefredningsopråde	7	20,6 km2			
Naturminne	5	-			
Artsfredning	4	58,0 km2			
Fyrstasj. m/fuglelivsfredning	8	-			
Sum	55	1138,9 km2	17*	402,7	km2

*) 15 områder i utkast til verneplan for edelløvskog (2,0 km2), utkast til landskapsvernopråde i Trollheimen (min. 400 km2) og utkast til Momyr naturreservat (650 da).

I tillegg kommer områder som er administrativt fredet:

Administrativt fredet:	Antall:	Areal:
"Naturreservater"	2	3755 da.

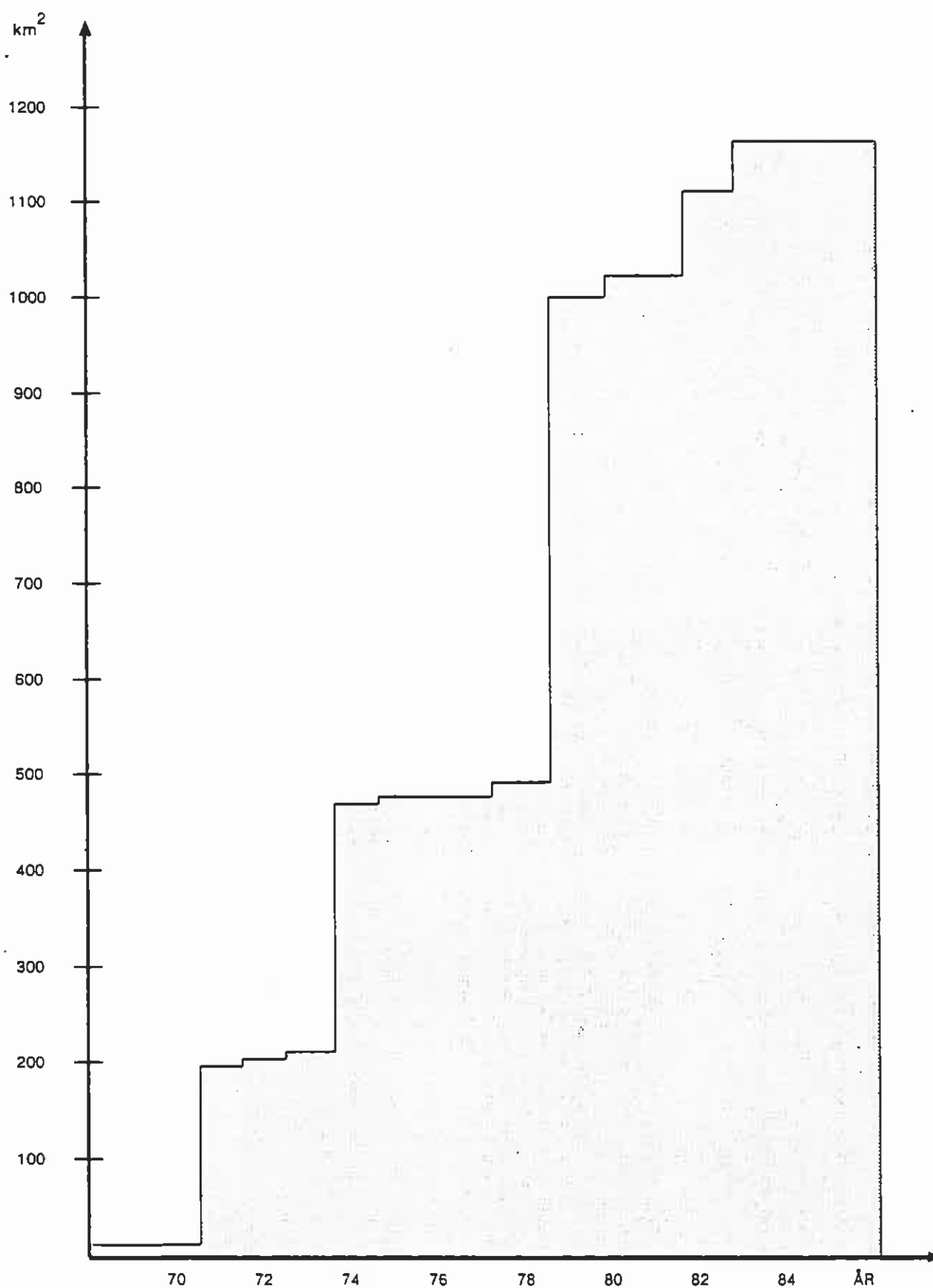
Tabell 8.

FREDET AREAL I SØR-TRØNDELAG.

FREDNINGER PR. ÅR OG KUMULATIV UTVIKLING OVER TID

År	Nye fredninger (areal)	Kumulativ utvikling (areal)
Pr. 1970		3,755 km2
" 1971	184.060 da.	187,815 km2
" 1972	2.930 da.	190,745 km2
" 1973	4.431 da.	195,176 km2
" 1974	264.500 da.	458,306 km2
" 1975	715 da.	459,021 km2
" 1976	0 da.	459,021 km2
" 1977	0 da.	459,021 km2
" 1978	16.000 da.	475,021 km2
" 1979	520.000 da. *	995,021 km2 *
" 1980	22.630 da.	1017,651 km2
" 1981	3,5 da.	1017,654 km2
" 1982	75.600 da.	1093,255 km2
" 1983	70.437 da.	1141,932 km2 *
" 1984	0 da.	1141,932 km2

Figur 3. Samlet fredet areal i Sør-Trøndelag, kumulativ utvikling over tid.

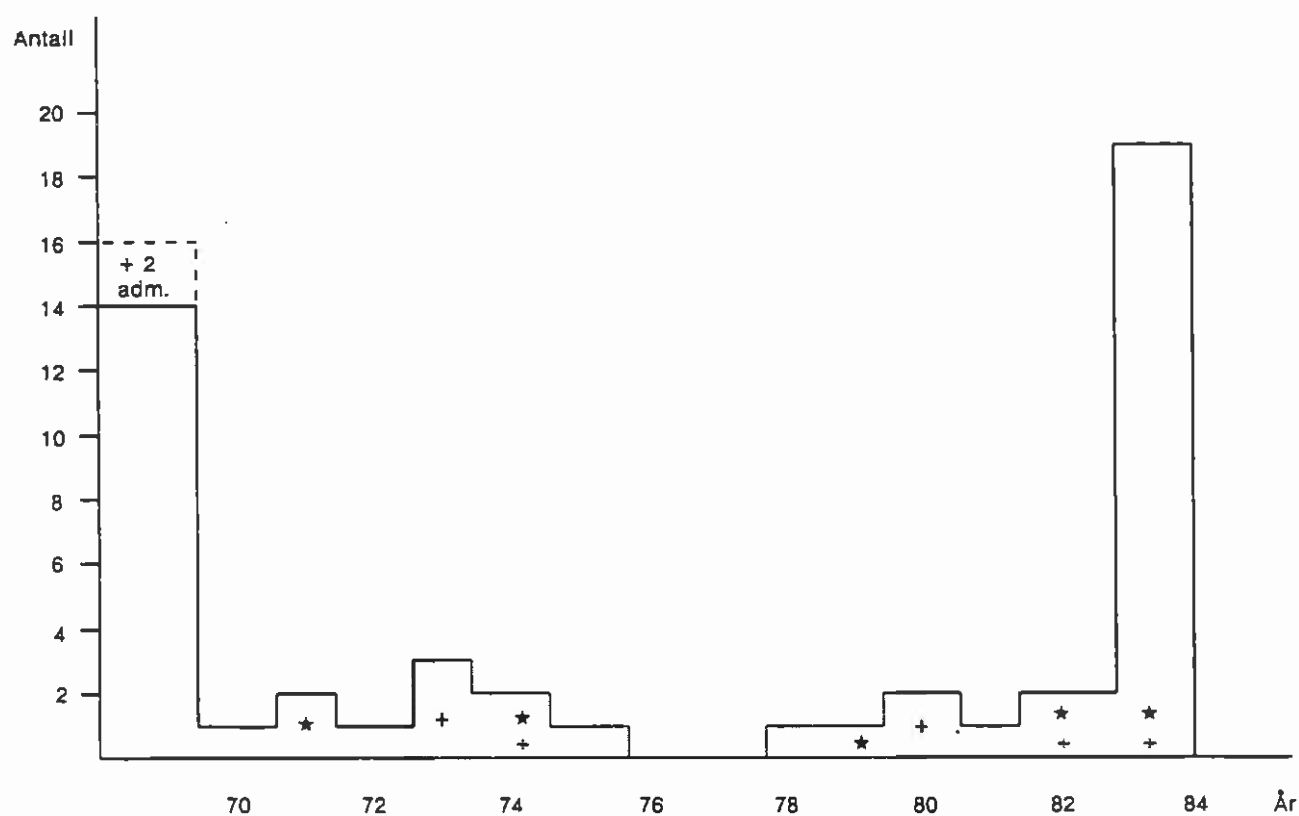

Figur 4. Antall fredninger etter naturvernloven (før 1970 lov om naturfredning) pr. år (alle kategorier)

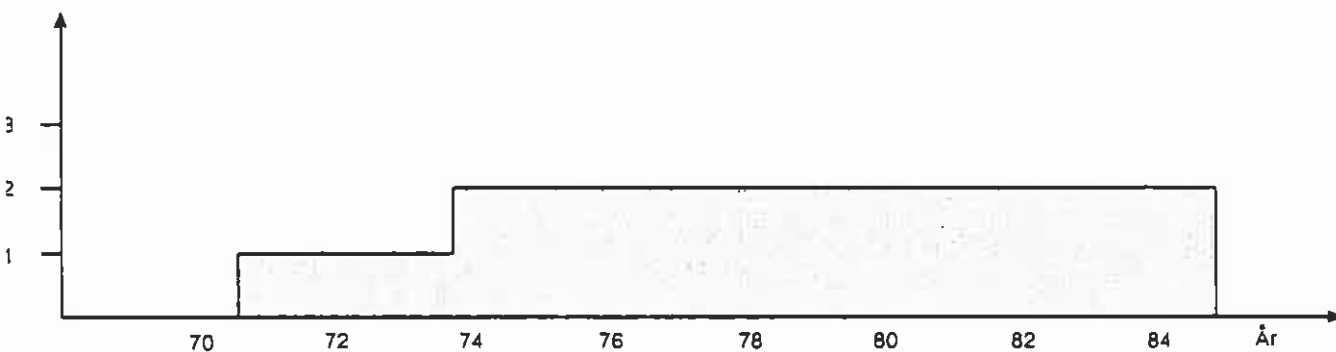
* Fredninger som omfatter flere vernekategorier er registrert som en fredning. F.eks. er Froan naturreservat, landskapsvernområde og dyrelivsfredning registrert som en fredning i 1979.

+ Medregnet midlertidige fredninger.

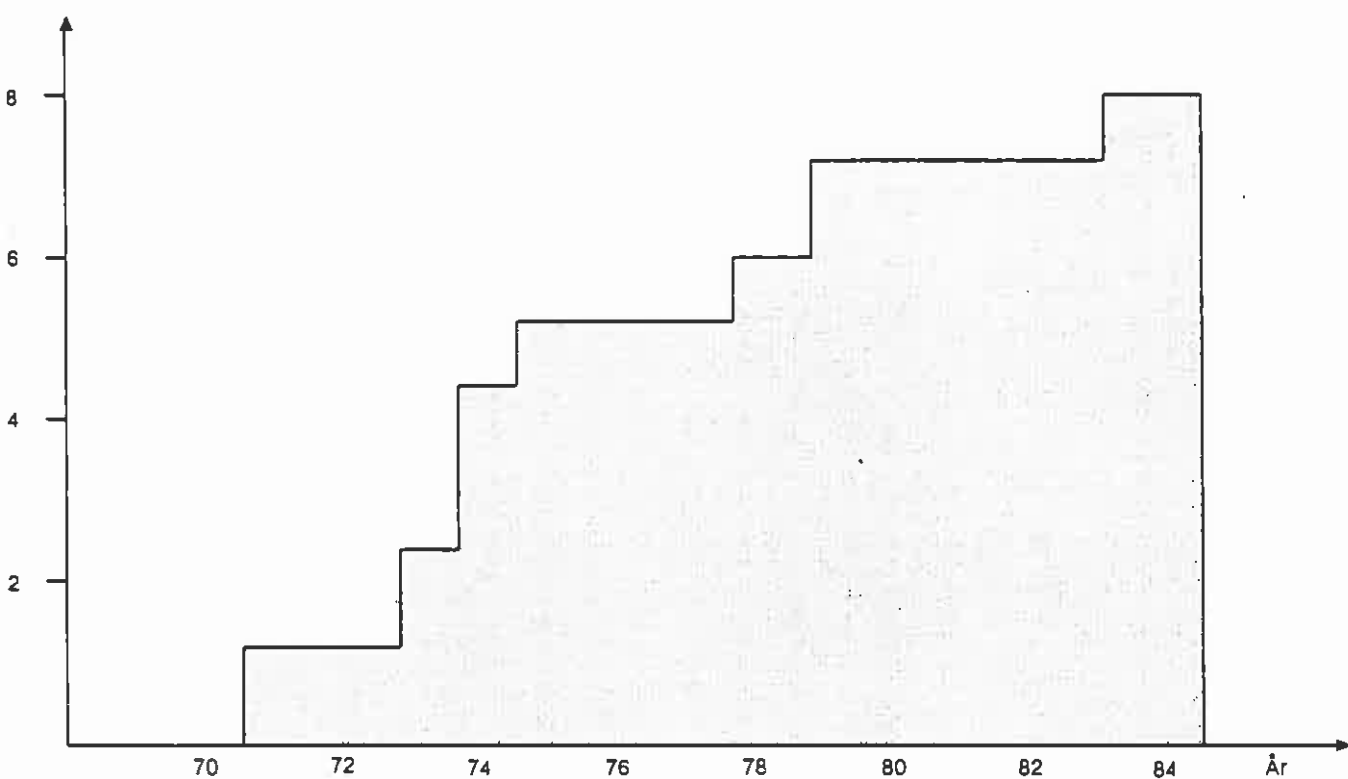
- Midlertidige fredninger opphørt.

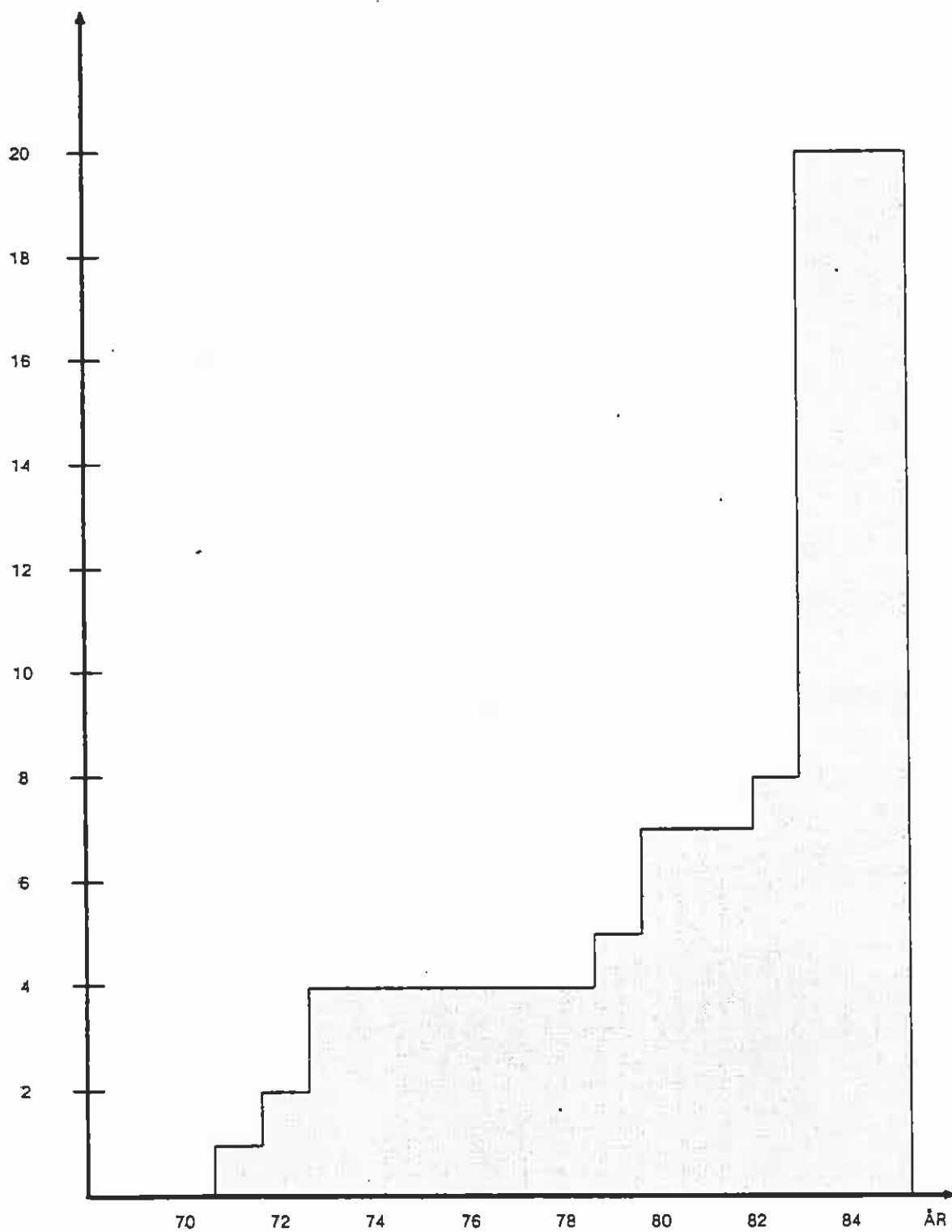
Figur 5. Najonalparker. Utvikling over tid.

Figur 6. Landskapsvernområder. Utvikling over tid.

Figur 7. Naturreservater. Utvikling over tid.

TABELL 9. GROVFORDELING AV FREDEDE NATURTYPER, AREALER SIKRET PR. 1984

Sjøarealer, saltvann (inkl. fjæromr.)	570,4	km2
Sjøarealer, ferskvann	20,0	km2
Sump, myr, våtmark	68,5	km2
Kysthei	30,0	km2
Skog inkl. fjellbjørk	183,0	km2
Fjell	270,0	km2
Sum	1141,9	km2

TABELL 10. EIENDOMSOVERSIKT - BERØRTE EIENDOMMER

	Antall
Statseiendom	21
Fylkeskommunal eiendom	3
Kommunal eiendom	18
Private grunneiere	413
Annen privat eiendom (organisasjoner, stiftelser, sameier m.fl.)	19
Antall berørte eiendommer	474

Arealmessig omfatter offentlige eiendommer (stat, fylke, kommune) ca. 74% av det totale fredede areal (ikke medregnet havområder).

TABELL 12. OVERSIKT OVER UTGITTE VERNEPLANER I REGI AV FYLKESMANNEN

1. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag, 1979, opplag 1000 (utgått), opptrykk 100 (utgått).
2. Utkast til verneplan for edelløvskogsområder i Sør-Trøndelag, 1981, opplag 800.
3. Verneplan for Trollheimen, 1980, opplag 1000 (utgått).

I 1985 vil utkast til verneplaner for myr, kvartærgeologi og sjøfugl foreligge.

TABELL 13. OVERSIKT OVER SKJØTSELSPLANER I SØR-TRØNDELAG

1. Skjøtelsesplan for Austråttlunden landskapsvernområde, 1977.
2. Skjøtelsesplan for Gaulosen naturvernområde, 1984.
3. Skjøtelsesplan for Sølendet naturreservat, 1985.
4. Skjøtelsesplan for Grytdalen landskapsvernområde, 1985.

TABELL 11. OVERSIKT OVER NATURVERN OG FRILUFTSLIV BROSJYRER OM SØR-TRØNDELAG

1. Austråttlunden landskapsvernområde, Ørland
1. opplag 5000 1982, 2. opplag 5000 1983.
2. Froan naturreservat og landskapsvernområde, Frøya
1. opplag 5000 1983.
3. Slettestjønna naturreservat, Rennebu
1. opplag 3000 1984.
4. Havmyran naturreservat, Hitra
1. opplag 3000 1984.
5. Været landskapsvernområde, Bjugn
1. opplag 3000 1984.
6. Gaulosen naturvernområder, Trondheim og Melhus
1. opplag 5000 1985.
7. Femundsmarka - Rogen - Långfjället - Tufsingdalen - Gutulia,
Kopparberg/Jämtland/Hedmark og Sør-Trøndelag (svensk/norsk/tysk/engelsk)
1. opplag 25.000 1985.
8. Dovrefjell nasjonalpark (Miljøverndepartement)
9. Femundsmarka nasjonalpark (Miljøverndepartementet)
10. Sør-Trøndelag - Naturvernområder, oversiktskart, status for verne-
områder pr. november 1982.
1. opplag 5000 1982.
11. Sør-Trøndelag - Friluftsområder som er innkjøpt eller leies av det
offentlige. Parkeringsplasser som er opparbeidet til friluftsmål
(utgitt for fylkesfriluftsnemnda i Sør-Trøndelag), august 1982.
1. opplag 5000 1982.

Disse kan fås ved henvendelse hit.

TABELL 14. OVERSIKT OVER RAPPORTER OM NATURVERN OG FRILUFTSLIV UTARBEIDET VED N/F-SEKSJONEN 1982-1985 (Pr. 1/4)

- 1982:** Rapport fra sjøfuglregistreringer på kysten av Sør-Trøndelag sommeren 1982, 56 s.
- Faunistiske registreringer i Austråttlunden landskapsvernområde, Ørland kommune, 17 s.
- 1983:** Naturvernområder i Sør-Trøndelag fylke, statusrapport pr. 1.1.1983, 150 s.
- Ornitologiske undersøkelser angående prøvevindkraft-aggregat på Vest-Frøya. Forprosjekt høsten 1983, 29 s.
- 1984:** Handlingsprogram for friluftsliv i Sør-Trøndelag fylke 1984-1989. 70 s.
- Skjøtselsplan for Gaulosen naturvernområder i Trondheim og Melhus kommuner, Sør-Trøndelag, 14 s.
- Fra medio 1984 ble det startet en egen rapportserie ved miljøvern-avdelingen.
- 1985:** (er tatt med for oversiktens skyld).
- Rapport 1-1985.
Femundsmarka. En naturfaglig og forvaltningsorientert betraktning av mulighetene for en utvidelse av Femundsmarka nasjonalpark i Røros kommune, 16 s.
- Rapport 2-1985.
Sylane. En historisk og naturvernmessig vurdering av Essand-Sylane-Nedalsområdet. Forslag til opprettelse av et kombinert naturreservat og landskapsvernområde, 26 s.
- Rapport 3-1985.
Naturvernområder i Sør-Trøndelag fylke, statusrapport pr. 1.3.1985, 237 s.
- Rapport 4-1985.
Roltdalsalmenningen - framtidig naturvernområde? 37 s.
- Rapport 6-1985.
Verneplan for barskog i Sør-Trøndelag - hvorfor? 26 s.
- Rapport 7-1985.
Skjøtselsplan for Sølendet naturreservat, Røros kommune, Sør-Trøndelag fylke, 23 s.
- Rapport 8-1985.
Årsrapport Naturvern/friluftsseksjonen 1984, 23 s. + 2 appendix.

For fylkesfriluftsnemnda er i 1982 utgitt rapporten:

Offentlige friluftsområder i Sør-Trøndelag fylke pr. 1982, 53 s.

APPENDIX II

ÅRSMELDING 1984

FYLKESFRILUFTSNEMNDA

I

SØR-TRØNDELAG

HJEMMEL - Fylkesfriluftsnemnda er hjemlet i Friluftsløven av 28. juni 1957, der det i § 22 bl.a. heter:

"I hvert fylke skal det være en friluftsnemnd på minst 5 medlemmer som med personlige varamenn velges av fylkestinget for 4 år om gangen. Minst 2 av medlemmene med varamenn skal være bosatt i fylkets herredskommuner og minst ett av medlemmene med varamenn i fylkets bykommuner. Antall medlemmer og varamenn som skal velges utover minstetallet, fastsettes i tilfelle av departementet. I alle tilfelle skal over halvparten av representantene være bosatt i herredskommunene. Første gang det skal velges mer enn ett medlem, velges nærmest mulig halvparten av representantene med varamenn bare for 2 år eller annet tidsrom som muliggjør at representasjonen senere kan bli delvis fornyet ved valg hvert annet år. Friluftsnemnden velger selv innen sin midte en formann og en varaformann for 2 år om gangen."

- - - - -

ANSVARS-
OMRÅDE I Friluftsløvens § 22 er også nemndenes ansvarsområde formulert:

"Friluftsnemnden skal arbeide for å fremme friluftsmål innen fylket. Den har innen rammen av sitt budsjett rett til å opptre og i tilfelle reise søksmål på vegne av almenheten i alle saker av interesse for friluftslivet."

NEMNDAS
SAMMEN-
SETNING

Fylkesfriluftsnemnda har i perioden 84/85 hatt slik sammensetning:

Medlemmer:

1. Liv Bøysen, Hemne	(1982-85)
2. Kåre Gjønnnes, Orkdal - formann	(1982-85)
3. Ivar Bolme, Meldal	(1984-85)
4. Leif Langseth, Selbu	(1984-87)
5. Ingulf Galåen, Røros	(1984-87)
6. Steinar Stamnestrø, Hemne - n.form.	(1984-87)
7. Karen Jorid Uthus, Tydal	(1984-87)

Personlige varamedlemmer:

1. Kari Lindbekk, Trondheim	(1982-85)
2. Thora Husan, Rennebu	(1982-85)
3. Kjell Jørgensen, Trondheim	(1982-85)
4. Magne Krogh, Røros	(1984-87)
5. Ingebrigt Kirkvold, Tydal	(1984-87)
6. Lars Arne Pedersen, Skaun	(1984-87)
7. Sissel Nordseth, Klæbu	(1984-87)

SUPPLERINGS-
VALG 1984 Etter Ivar Bolme som døde 18. november 1984, valgte fylkestinget i møte 11.-13. desember, sak 86/84, Karen Lund som nytt medlem til fylkesfriluftsnemnda.

Etter dette er nemndas sammensetning som følger:

Medlemmer:

1. Liv Bøysen, Hemne	(1982-85)
2. Kåre Gjønnnes, Orkdal - formann	(1982-85)
3. Karen S. Lund, Skaun	(1984-85)
4. Leif Langseth, Selbu	(1984-87)
5. Ingulf Galåen, Røros	(1984-87)
6. Steinar Stamnestrø, Hemne - n.form.	(1984-87)
7. Karen Jorid Uthus, Tydal	(1984-87)

Personlige varamedlemmer:

1. Kari Lindbekk, Trondheim	(1982-85)
2. Thora Husan, Rennebu	(1982-85)
3. Kjell Jørgensen, Trondheim	(1982-85)
4. Magne Krogh, Røros	(1984-87)
5. Ingebrigt Kirkvold, Tydal	(1984-87)
6. Lars Arne Pedersen, Skaun	(1984-87)
7. Sissel Nordseth, Klæbu	(1984-87)

FORMANN/
NESTFORMANN
1984/85

For perioden 1984/85 er nemndas formann Kåre Gjønnnes og nestformann Steinar Stamnestrø.

MØTER

Fylkesfriluftsnemnda hadde i løpet av året 11 møter, hvorav 3 ble avholdt i forbindelse med befaringer ute i kommunene.

DELEGERING

I sak 173/83 vedtok fylkesfriluftsnemnda å delegere til administrasjonen avgjørelsen i kurante strandplanlov-saker. Etter at fylkesfriluftsnemnda ble fast høringsinstans i reguleringsplansaker, ble tilsvarende delegering for behandling av planforslag vedtatt i sak 73/84.

Delegeringen har medført en vesentlig hurtigere og enklere saksgang for en god del av de sakene nemnda får til behandling.

Alle administrative avgjørelser forelegges nemnda til orientering.

SAKER
BEHANDLET
I 1984

Fylkesfriluftsnemnda behandlet 100 saker i 1984 og fikk seg dessuten forelagt 187 referatsaker. I tillegg kommer 128 saker som ble administrativt behandlet i h.h.t. ovennevnte delegeringsvedtak. Dvs. en samlet saksmengde på godt og vel 300 for nemnda.

DIV. SAKER

Av større og for friluftslivet vesentlige saker som fylkesfriluftsnemnda har behandlet i 1984, kan nevnes:

- Fordeling av statlige og fylkeskommunale midler til friluftsmål.

- Verneplan for vassdrag III.
- Samlet plan for vassdrag.
- Garbergelva i Selbu/vassdragsrapport.
- Orkdal/Forslag til revidert generalplan.
- Osen/Forslag til generalplan.
- Rissa/Forslag til generalplan.
- Roan/Forslag til generalplan.
- Åfjord/Forslag til generalplan.
- Trondheim/Forslag til reguleringsplan for Lian og Kystadmarka.
- Trondheim/Forslag til reguleringsplan for Rotvoll Nordre.
- Agdenes/Planlegging i Værnesområdet.
- Meldal/Endringsforslag i Resdalsplanen.
- Selbu/Framtidig disponering og bruk av Roltdalen statsalmenning og andre statseiendommer i Selbu.

BEFARINGER

Det ble i løpet av 1984 foretatt fellesbefaringer i disse kommunene:

HOLTÅLEN

- HV-sentret - Orientering om allmennhetens muligheter for bruk av området og anlegget til friluftsmål.
- Reitan parkeringsplass - planlagt utvidelse.

RØROS

- Gjeittjønnå - planlagt badeplass.
- Doktortjønnå - søknad om sikring til friluftsmål.
- Skistugguveien - planer om opparbeiding av parkeringsplass.
- Småsetran - planer om opparbeiding av parkeringsplass.
- Sørвика - ferdig opparbeidet parkeringsplass.
- Mølmannsdalen - evt. utvidelse av parkeringsplass.
- Olavsgruva veg/parkeringsmuligheter.
- Sølendet naturreservat.
- Sakrisodden plantefredningsområde.

SNILLFJORD

- Storslette - ferdig opparbeidet parkeringsplass.
- Åstfjorden - planer om anlegg for båtutsett.
- Jamtøya - bygging av flytebrygge.

HEMNE

- Heimsvatnet - evt. sikring av badestrand.
- Gjengstø - ferdig opparbeidet parkeringsplass og båtutsett.
- Røstøya og Magerøya friluftsområde.

I samtlige kommuner deltok representanter fra en eller flere av nevnte etater: Rådmann, teknisk kontor, kommunal friluftsnemnd, kulturstyre.

I tillegg til disse fellesbefaringene, har en eller flere av nemndas medlemmer sammen med representanter fra administrasjonen foretatt befaringer i forbindelse med enkeltsaker før behandling i nemnda.

BEFARINGER MED MILJØ- VERNDEPAR- TEMENTET

Videre var nemnda representert ved befaringer Miljøverndepartementet foretok i Hitra, Snillfjord, Ørland, Bjugn, Åfjord og Roan i forbindelse med behandling av klagesaker etter strandplanloven.

Også ved disse befaringene deltok representanter fra administrasjonene og folkevalgte organer i kommunene.

KONFERANSE
FOR
KOMMUNALE
FRILUFTS-
NEMNDER

Fylkesfriluftsnemnda arrangerte i dagene 25. og 26. september en konferanse for de kommunale friluftsnemnder på Bårdshaug i Orkdal. Fra de kommunene som ikke har egen friluftsnemnd, var representanter for utvalgene for kirke, kultur og fritid invitert.

Konferansen ble gjennomført med slikt program:

PROGRAM

Tirsdag 25.

- Ankomst/registrering/kaffe
- VELKOMMEN
v/form. i Sør-Trøndelag fylkes friluftsnemnd,
Kåre Gjønnes
- ÅPNING AV KONFERANSEN
v/fylkesmann Einar Moxnes
- PRESENTASJON/NAVNEOPPROP
- HVA ER FRILUFTSLIV - OG FOR HVEM?
v/form. i Trondheim kommunes friluftsutvalg,
Erling Kirksæther
- FRILUFTSLIV - TILGRESENDE INTERESSEFELT
v/naturverninspektør Jon Suul
- ERFARINGER FRA FRILUFTSARBEIDET I KOMMUNER MED
FORSKJELLIGE NEMNDSTRUKTURER:
- Tydal - v/sekr. i friluftsnemnda, Ingebrigt Kirkvold
- Ørland - v/kultursekretær Ragnar Jensen
- FRILUFTSDELEN I GENERALPLANEN/LANGTIDSBUDSJETTET -
orientering om dette arbeidet i Orkdal kommune
v/form. i friluftsnemnda Gunnar I. Ustad
- FRILUFTSLIV - NATURVERN:
Konflikt eller felles interesser?
v/naturverninspektør Jon Suul
- KAFFEPAUSE
- ORIENTERING OM NATURVERNARBEIDET I SØR-TRØNDELAG
v/friluftss- og naturvernkonsulent Torfinn Rohde
- SPØRSMÅL - DISKUSJON
- MIDDAG
- GLIMT FRA SVALBARDS NATUR -
Lysbildekåseri
v/friluftss- og naturvernkons. Aage Tørris Ekker

Onsdag 20.

- FROKOST
- ORGANISASJONENES TIME:
 - Trondhjems Turistforening
v/form. Karl H. Brox
 - Trondheimsregionens friluftsråd
v/form. Ole Haugum
- FYLKESFRILUFTSNEMNDAS ARBEID -
HANDLINGSPLAN FOR FRILUFTSLIVET
v/form. i fylkesfriluftsnemnda Kåre Gjønnnes
- MILJØVERNDEPARTEMENTET - STATENS FRILUFTSRÅD -
organisering og virkemidler innen friluftssektoren -
Friluftsmeldingen
v/byråsjef Arthur Langeland, Miljøverndepartementet
- KAFFEPAUSE
- SPØRSMÅL - DISKUSJON
- DEN NYE PLANLOVEN - STRANDPLANLOVEN
v/byråsjef Torkel Ramberg, Miljøverndepartementet
- SPØRSMÅL - DISKUSJON
- FRILUFTSPLANLEGGING
v/byråsjef Arthur Langeland, Miljøverndepartementet
- OPPSUMMERING - AVSLUTNING
v/form. i fylkesfriluftsnemnda, Kåre Gjønnnes
- LUNSJ - AVREISE

DELTAKELSE	På konferansen møtte 32 deltakere fra 22 kommuner. I tillegg deltok spesielt innbudte gjester fra nabofylkene og forskjellige organisasjoner. Samlet deltakertall var ca. 45.
KURSKRITIKK	Kurskritikken viste stor tilfredshet med opplegg og gjennomføring av konferansen. Deltakerne ga uttrykk for at de fant programmet "matnyttig" for sitt daglige arbeid på friluftssektoren, og at de håpet på fast årlig gjentakelse.
<u>HANDLINGS-</u> <u>PROGRAM FOR</u> <u>FRILUFTSLIV</u> <u>I SØR-</u> <u>TRØNDELAG</u>	Sammen med fylkesmannen har fylkesfriluftsnemnda fått utarbeidet "Handlingsprogram for friluftsliv i Sør-Trøndelag 1984-89".
BEHANDLING	Handlingsprogrammet ble behandlet i fylkesfriluftsnemnda og fylkeskommunens planutvalg i 1984, og blir forelagt

fylkestinget på vårmøtet 1985 før sluttbehandling i departementet.

VEILEDENDE Handlingsprogrammet vil være veiledende for kommunenes og nemndas videre arbeid med tilrettelegging på friluftssektoren, men det er av vesentlig betydning å understreke at det ikke er bindende når det gjelder utvelgelse av områder. Dvs. at programmet ikke skal stenge for nye, gode prosjekter som ikke er tatt med i prioriteringen.

VIDERE VURDERING Med bakgrunn i handlingsprogrammet og allerede gjennomførte tiltak, bør fylkesfriluftsnemnda foreta en kommunevise vurdering av dagens status og behov for ytterligere tiltak på friluftssektoren.

ØKONOMI I Friluftslovens § 22 heter det bl.a.:
"Utgiftene til nemnden bæres av fylkeskommunen."

FYLKESKOMMUNALT TILSKOTT TIL FRILUFTSFORMÅL En viktig del av fylkesfriluftsnemndas arbeid er å bistå kommunene ved tilrettelegging av tiltak for fremme av friluftslivet. De aller fleste av tiltakene medfører utgifter som det i mange tilfelle er urimelig at vertskommunen skal bære alene. I erkjennelse av dette vedtok fylkestinget i 1973 at fylkesfriluftsnemnda over sitt budsjett skulle få stilt midler til disposisjon for tilskott til friluftsmål.

Bevilgningene over nemndas budsjett har i perioden 1974-1984 vært:

	Opparbeiding/ planlegging	Drift	Vandringsleden - Midt-Nordisk samarbeid
1974	100.000		
1975	100.000		
1976	112.000		
1977	165.000		
1978	250.000	50.000	11.000
1979	260.000	70.000	15.000
1980	250.000	80.000	
1981	250.000	80.000	
1982	275.000	90.000	1.000
1983	275.000	100.000	44.000
1984	250.000	125.000	1.000
	2.287.000	595.000	72.000

FORDELING 1984 Tilskottene til planlegging og opparbeiding for 1984 ble sammen med midler overført fra 1983 (kr. 20.000) fordelt slik:

PLANLEGGING/
OPPARBEIDING

HOLTÅLEN	- Reitan parkeringsplass - utvidelse	kr.	7.000
KLÆBU	- Svean/Moodden friluftsområde - Opparbeiding i samsvar med bruksplan	"	30.000
M.GAULDAL	- Forbygda parkeringsplass - Ca. 2,15 da - vanlig opparbeiding	"	40.000
	- Ramstadsjøen parkeringsplass - Ca. 3 da - vanlig opparbeiding	"	40.000
ORKDAL	- Høgkjølen parkeringsplass Fremføring av strøm	"	45.000
	- Sundlibakkan parkeringsplass	"	10.000
SELBU	- Åsbaret parkeringsplass - Ca. 2 da - vanlig opparbeiding	"	25.000
SKAUN	- Seljan parkeringsplass m/fl. - Vanlig opparbeiding	"	10.000
TRONDHEIM	- Haukvatn-området - Parkeringsplass, rullestolsti	"	50.000
TYDAL	- Østby parkeringsplass - Ca. 1 da - vanlig opparbeiding	"	10.000
NOF	- Temahefte fugler -	"	3.000
			kr. 270.000

REGIONALE
TILTAK

Samtlige av disse tilskottene er delfinansiering, dvs. at kommunene selv bekoster 50 % eller mere av utgiftene. Av anleggene er Reitan parkeringsplass, Svean/Moodden friluftsområde, Høgkjølen parkeringsplass og Haukvatn-området vurdert å være av klar regional betydning. Dvs. at ca. 50 % av tilskottsmidlene ble gitt til regionale tiltak.

DRIFT

Nedenstående oppsett viser fordelingen av tilskott til drift av friluftsområder i 1984, sammenholdt med søknadssum og forbruk. "Misforhold" mellom tallene for en del av kommunenes vedkommende, skyldes til dels føringen av regnskapet, til dels spesielle engangstiltak.

KOMMUNE	SØKNADS-SUM	TILSKOTT	FORBRUK IFLG. MOTTATT REGNSKAP
Bjugn	10.000	7.500	18.300
Hemne	26.000	6.000	13.850
Hitra	15.000	5.000	6.629

Holtålen	14.500	6.500	16.059
Klæbu	20.000	5.000	40.022
Malvik	49.900	9.000	53.149
Meldal	25.000	7.000	16.827
Melhus	33.630	3.000	33.630
Orkdal	30.000	8.000	15.341
Rennebu	13.200	5.000	5.000
Rissa	39.900	7.000	23.210
Røros	55.000	7.000	(52.510)
Selbu	12.000	8.000	14.514
Skaun	23.540	2.500	4.046
Snillfjord	3.500	3.000	3.500
Trondheim	101.300	17.000	(261.598)
Tydal	14.000	6.500	32.047
Ørland	6.000	3.000	11.420
Åfjord	35.850	9.000	19.318

STATSTIL-
SKOTT TIL
FRILUFTS-
FORMÅL 1984

1984 ga staten v/Miljøverndepartementet midler til sikring av flg. friluftsområder her i fylket:

SIKRING

Agdenes:	Øyangen friluftsområde, ca. 66 da badestrand, park.areal	kr. 260.000
Orkdal:	Hoston badeplass, ca. 1 da strandområde	" 5.000
Meldal:	Kåsan parkeringsplass, Resdalen, ca. 4 da grunn	" 7.000
Åfjord:	Hutjønna parkeringsplass ca. 3,5 da grunn	" 8.000
		kr. 280.000

OPPARBEIDING
PLANLEGGING

Til opparbeiding og planlegging av friluftsområder i Sør-Trøndelag har staten v/Miljøverndepartementet i perioden 1980-1985 bevilget godt og vel 2 mill. kr. Tilskottet i 1984 på kr. 415.000 ble i tråd med fylkesfriluftsnemndas anbefaling fordelt slik:

Malvik:	Vikhammerløkka friluftsområde, restaurering	kr. 100.000
Meldal:	Kåsan parkeringsplass, vanlig opparbeiding	" 75.000
Orkdal:	Hoston badeplass, parkering, toalett m.v.	" 10.000
	Søvasskjølen Fjellkirke, adkomst, grøntareal m.v.	" 5.000
Rennebu:	Planlegging Buvatn-området	" 10.000
Selbu:	Vikaengene friluftsområde adkomst, park m.v.	" 70.000
Snillfjord:	Jamtøya friluftsomr., flytebrygge	" 40.000
Trondheim:	Haukvatn-området, parkeringsplass, rullestolsti	" 50.000
Ørland:	Austrått friluftsområde, sti, sittegrupper m.v.	" 35.000
		kr. 415.000

BRO OVER ENAN

Bro over Enan i Tydal er et samarbeidsprosjekt mellom friluftsmyndighetene i Jämtland og Sør-Trøndelag, og et viktig ledd i turløpesystemet i Sylane. Departementet bevilget kr. 92.500 til denne broen, dvs. at svensk og norsk side dekket hver 50 % av kostnadene. Broen ble åpnet i mai 1984.

FRILUFTS- OMRÅDER I FYLKET

Det blir ikke ytet midler til opparbeiding av friluftsområder før det foreligger en eller annen form for sikring av det aktuelle areal. En del områder er sikret ved langsiktig leiekontrakt mellom grunneier og kommune. Videre er det med tilskott fra staten innkjøpt områder til formålet. De første slike sikringer ble gjennomført på slutten av 1960-årene. Noen få kommuner har også for egen regning kjøpt arealer til friluftsmål.

En tar her med en oversikt over de områdene som er sikret med midler fra staten:

AGDENES	Øyangen bade/friluftsområde (sikret 1984)	- s 66 da	kr. 260.000
BJUGN	Mebostad friluftsområde	- s 42 da	" 87.650
HEMNE	Magerøy-Røstøy friluftsområde (sikret 1967/68)	- s 4.300 da	" 125.000
	Marø friluftsområde (sikret 1968)	- s 125 da	" 22.500

	Årføret park.plass, Gjengstø (sikret 1970)	- k 30 da	"	30.000
HITRA	Akset friluftsområde (sikret 1970)	- s 150 da	"	30.000
	Terningssanden friluftsområde (sikret 1972)	- s 55 da	"	39.270
	Aunøya friluftsområde (sikret 1972)	- k 1.000 da	"	75.000
	Breivika friluftsområde (sikret 1973)	- s 110 da	"	5.265
HOLTÅLEN	Grøtfættene (omdisp. til idrettsformål - sikret 1972)	- s 30 da	"	25.000
MALVIK	Flatholmen friluftsområde			
	parkeringsplass sikret 1983	- s 6 da	"	32.800
	friområde sikret 1983	- k 12,7 da	"	28.600
MELDAL	Børtne parkeringsplass (sikret 1977)	- k 10 da	"	8.500
	Kåsan parkeringsplass (sikret 1984)	- k 4 da	"	7.000
OPPDAL	Vangslia friluftsområde (sikret 1974)	- k 127,5 da	"	142.000
	Kullsjøen bade/friluftsområde (sikret 1975)	- k 41 da	"	25.000
	Bekkemellem friluftsområde (sikret 1980)		"	65.000
ORKDAL	Bjørkøybekk parkeringsplass (sikret 1978/79)	- s 175 da	"	333.700
	Hoston bade plass (sikret 1984)	- k 1 da	"	5.000
OSEN	Ørin friluftsområde (sikret 1978 - omdisp. til reiselivsformål 1984)	- k 40 da	"	62.500
	Forøya friluftsområde (sikret 1977)	- k 100 da	"	55.000
	Drageid friluftsområde (sikret 1979)	- k 4.500 da	"	200.000
RENNEBU	Buvatnet friluftsområde (sikret 1976)	- k 8 da	"	10.500
RISSA	Pevika friluftsområde (sikret 1972 - servitutt)	- s 250 da	"	125.000

	Langsand friluftsområde (50 års leie fra 1970)	- s 20 da	"	25.000
	Kunesset friluftsområde (50 års leie fra 1970)	- s 10 da	"	8.000
	Haugsdalen parkeringsplass (sikret 1971)	- k 7 da	"	10.000
	Nordsætra parkeringsplass (sikret 1978)	- k 4 da	"	6.000
	Tjønnbakken parkeringsplass (sikret 1976)	- k 2 da	"	2.500
RØROS	Aasen gård (sikret 1975)	- k 40 da	"	170.000
	Friområde 1 og 2 (sikret 1968/69)	- s 602 da	"	365.250
SNILLFJORD	Jamtøya friluftsområde (sikret 1975)	- s 1.000 da	"	295.000
TRONDHEIM	Væresbukta bade plass (sikret 1972)	- k 22,3 da	"	91.000
	Søremshallan parkeringsplass (sikret 1971)	- k 12 da	"	28.000
	Munkholmen - bygging av bade- bademolo	- k	"	650.000
TYDAL	Rotåtangen friluftsområde (sikret 1978)	- s 63,5 da	"	105.000
ØRLAND	Broholmen friluftsområde (sikret 1970)	- s 180 da	"	250.000
	Austråttlunden (sikret 1973)	- s 94 da	"	100.000
ÅFJORD	Austdalen parkeringsplass (sikret 1977)	- s 4,5 da	"	3.600
	Hutjønna parkeringsplass (sikret 1984)	- k 3,6 da	"	8.000
				13.248,1 da kr.3.917.635

Som denne oversikten viser, har 18 kommuner gjort seg nytte av de statlige tilskottsmidlene til innkjøp av friluftsområder. Til 19 av områdene er det gitt full dekning av statsmidler (mrk. s), mens det til 21 er gitt 50 % tilskott (mrk. k).

Det vil i denne sammenheng føre for langt å sette opp en egen status for hvert enkelt område, men en kan si at med meget få unntak er det foretatt opparbeiding og tilrettelegging av områdene som forutsatt ved sikringen.

ANTALL OFF.
FRILUFTS-
OMRÅDER

Som nevnt tidligere er en del områder sikret til friluftsmål ved kommunalt kjøp eller leie. Det er gitt opparbeidingstilskott også til disse, slik at det tilsammen er ca. 90 friluftsområder i fylket som er istandsatt med de tilskottsmidlene som er omtalt her.

KOMMUNALE
FRILUFTS-
NEMNDER

I Friluftslovens § 23 står det om kommunale friluftsnemnder:

"Kommunestyret kan bestemme at det i kommunen skal opprettes en friluftsnemnd med formann og minst to andre medlemmer som med personlige varamenn velges av kommunestyret for 4 år om gangen. Første gang tilpasses tjenestetiden til kommunestyrets valgperiode, og nærmest mulig halvparten av medlemmene med varamenn velges for et slikt tidsrom at nemnden senere kan bli delvis fornyet ved valg hvert annet år.

Nemnden skal arbeide for å fremme friluftsmål innen kommunen og kan etter kommunestyrets bestemmelse pålegges å vareta andre nærmere angitte oppgaver. Den har innen rammen av sitt budsjett rett til å opptre og i tilfelle reise søksmål på vegne av almenheten i alle saker av interesse for friluftslivet.

Utgiftene til nemnden bæres av kommunen. Forskrifter om dens virksomhet gis av kommunestyret."

Som det går fram av dette er ikke kommunene pålagt å ha egne friluftsnemnder.

En del kommuner har de siste årene valgt å legge arbeidsoppgaver på friluftssektoren til hovedutvalg for kirke, kultur og fritid, slik at det pr. i dag bare er 12 av fylkets 25 kommuner som har egne nemnder.

Noen entydig oppfatning av friluftslivets status innen KKF har en ikke, og det vil vel også variere fra kommune til kommune. Det synes imidlertid å være en klar tendens til at bevilgninger til friluftsmål kommer dårlig ut på fellesbudsjett under KKF.

I forarbeidet til friluftsloven er det forutsatt at fylkesfriluftsnemnda skal ivareta arbeidet med friluftsmål i de kommunene som ikke har oppnevnt egen nemnd.

KONTAKT MED
KOMMUNALE
FRILUFTS-
NEMNDER

Kontaktene mellom fylkesfriluftsnemnda og de kommunale friluftsnemnder synes å være rimelig god med gjensidig informasjon gjennom møteutskrifter, brevkopier m.v. Den kontakten en får ved befaringer, møter og konferanser med nemndene, anser en å være av avgjørende betydning for at samarbeidet skal fungere.

TEKNISKE
ETATER

Det kommunale organ som både fylkesfriluftsnemnda og de kommunale nemndene har mest kontakt med, er teknisk etat. Både når det gjelder planlegging og opparbeiding/drift er denne etaten sentral, og en har det inntrykket at samarbeidet fungerer bra i de fleste kommuner.